

EGYHÁZI KÖZLÖNY

VEGYES TARTALMÚ S IRODALMI FOLYÓIRAT.

1890-iki évf.

SZERKESZTI ÉS KIADJA:
DEDEK CRESCENS LAJOS.

4-ik szám.

Majelen minden hó 4-én és 10-en másfél esztleg két ivon. A
lap előfizetési ára januártól-decemberig 9 frt. osztr. magy. ért.
postai számközléssel együtt.

BUDAPEST, február 19-én.

A szerkesztőreget és kiadóhivatalt illető köldemények, pénzek
hirdetések, reklamációk stb. a szerkesztő nevére címezve:
Budapest-Lipótváros Plebánia, Lipót-lér 9. sz. küldendők.

Filius ante patrem.

Hálás köszönettel, őszinte örömmel vettem azt a bizonyos «Recipé»-t, melyet hazánk egy kiváló tudósa, e lapok érdemes szerkesztőjének útján, hozzám, miut a *Macte, sed caute* cikk írójához juttatni szíves volt. *Hálás köszönettel*, mert meggyőzőtt arról, hogy szavaim nem hangoztak el a pusztában s mert sikerült konstatálnom, hogy cikkem, ha tán látszólag az általános véleménynyel ellenkezésben levőnek látszott, oly elveket feszegetett, melyek nem képezik egyedül, mint egyesek tudni vélik, az én idealizmusom túlhajtott hajtásait. *Őszinte örömmel*, mert azt tanultam belőlük, hogy a baj forrását, az úgynevezett illetékes körökhöz nálamnál közelebb állók is ott keresik a hol én: a mai hittanítás módszerében s hogy mérvadó egyéniségek megegyeznek velem abban, hogy míg «a kath. öntudat hiánya»-féle nyavala gyökerében meggyógyítva nem lesz, addig a mostanság kontemplált kath. autonómia nem lenne egyéb, mint: *filius ante patrem*.

Azt állítottuk a minap, hogy a kath. Nro 2. autonómiát csak akkor létesíthetők minden aggodalom nélkül, ha kath. világaink között legalább némileg fejlett kath. öntudat léteznék. Arról, mikép véljük mi e kath. öntudatot felébreszteni, szándékosan hallgattunk, mert azt egy újabb, egy külön cikksorozatban óhajtjuk tárgyalni. De miután vocatus lude, hat advocatus luder és elmondjuk egész általánosságban nézetünket.

A kath. öntudat hiánya, a kor szerencsétlen materialisztikus, tehát hitellenes áramlatán kívül, leginkább a *hittanítás mai módszerében rejlik*, melyről, ámbár tudjuk, hogy sokan zokon veszik, a nálunk megszokott nyíltsággal jelentjük ki, hogy az, a *mai viszonyoknak meg nem felel és teljesen tévesztett irányban halad*. A vallásoktatás terén, kezdve az elemi iskolákon s folytatva az úgynevezett felső népiskolákon, a középtanodákon, végezve a liceumokon és egyetemeken, az a szerencsétlen törekvés kapott lábra, mely a humaniorák és reáliák terén is dívik, az észbeli tehetség prepotens túlterhelése, a tudományos szinten bujtatott tudákoság. Ma nem tekintjük a gyermek szívet-lelkét, csak eszét respektáljuk s azzal aztán oly gimnasztikát végzünk, a mely, ha a lábszarakra és kezekre hasonló fordíttatnék, csupa merő erőművészt és kötéláncost hozna létre. A mostanság felserdült ifjuság, a most tanuló gyermekserég, a fides implicitát, az egyház isteni tekintélyen alapuló hitet, mely a tulajdonképp meritorius, érdemleges hit, még híreből sem ismeri. Egy

kissé túlhajtott, de azért igen megszívlelendő adoma jut itt eszünkbe, melyet a régi jó időkből egy előkelő papi embertől hallottunk gyakran ismételni. Azt kérde a kis nebulától a tisztelendő úr: Mit tesz keresztény katolikus módon hinni? Keresztény kath. módon hinni, hangzott a felelet, annyit tesz, mint igaznak tartani mindazt a mit az Isten kinyilatkoztatott, Krisztus Urunk tanított s a kath. egyház által, hogy higgyük, élénk ad, *akár igaz, akár nem*. És, tudjuk mily szempontból, igaza volt. Mi szükség a gyermeknek tudni miért van ez így és miért nincs máskép? Mi köze hozzá, mikép lehetséges ez vagy amaz? Elég, hogy az egyház tanítja, tehát úgy van és máskép nem lehet. Krisztus Urunk azt mondta: sit vermo vester aut-aut, non-non. A hit tudományos kifejtése nem a káté, nem a hitoktatók, a hittanárok, az a teologusok dolga. Ha ki többet akar tudni, mélyebben be akar hatni a kinyilatkoztatott vallás igazságaiba, hitéből meggyőződést óhajt alkotni, az olvassa a hitvitázó irodalom hazai és külföldi remek termékeit, a tudósok népszerű könyveit. Tankönyvben ilyenek nincs helye. És ez a mi kátéink egyik legnagyobb hibája, legnehezebben leküzdhető nehézsége. Ha fejleszteni akarják a kath. öntudatot, irassanak az illetékes körök megfelelő tankönyveket. Irjanak ki egy-egy kátéra, egy-egy erkölcsstanra stb. stb., ezer, irassanak ki két ezer forintos pályázatokat és e pályázatok nem lesznek meddők. Kedvök szerint válogathatnak majd az oly hittani tankönyvekben, melyek nem az ész kiművelését, a szív, a lélek megnemesítését fogják eredményezni s a melyek mellett a hitoktatónak elég ideje marad, a kath. öntudat ébresztésére. Addig kath. öntudatról beszélni: *filius ante patrem*.

A vallásos nevelés észszerű emelése ez az első és nélkülözhetetlen feltétel, a kath. öntudat felébresztésére. Ha már nem telik mindenütt *vallásos iskolákat* és a mi ma szintoly fontos, mert a családi vallásos nevelés úgy szólván non sens valami, *vallásos óvintézeteket* létesítenünk, legalább törekedjünk arra, hogy a létező tanintézetekben a vallásoktató nevelésének nagyobb befolyás engedessék, hogy a vallásos nevelésre fordítandó óraszámok, ne fordított, de legalább megközelítő arányban álljanak azon néhez, azon nagyterjedelmű, úgy a család, mint a társadalom, meg állam érdekei tekintetéből *nélkülözhetetlenül* szükséges feladattal, melyet a hitoktatónak az adott órák keretén belül megoldania kell. Ezt szorgalmazzák a t. ház papi képviselői, ennek érdekében szólaljanak fel nagy *Polónyi Géza*, tudós *Ugron Gábor*, katolikus *Fenyvessy Ferencz* uraimék s a magyar kath. nemzet zömének örök hálájára teszik magukat érdemesekké. E nélkül a kath. autonómia igazán: *filius ante patrem* lenne.

Ha már nem tudunk mindenütt vallásos iskolára szert tenni, legalább emeljék azok, kiket illet, a vallásos oktató-nevelést az által, hogy szaporítsák a tisztességesen díjazott önnálló hitoktatók és hittanárok számát és hogy ezen állásokat lehetőleg tapasztalt, a legképzettebb papokkal töltsék be. Ezer felé megosztott figyelem, túlterheltség mellett az oktató, ha még oly nemes ambíció, még oly erős akarat, törekvés lakozik is benne, sokra nem mellet, tanítása a középszerűség mértékén felül emelkedni nem fog soha. Hogy egyes képzetebb elmék sokhoz érthetnek azt szívesen megengedjük, de tudni igazán, a szó szoros értelmében tudni csak egyet lehet. S valamint csak az a jó szónok, ki testtel-lélekkel készül e pályára, úgy csak az lehet jó tanár, ki minden ízében és szakra adta magát, kinek nem kell küzdenie a megélhetés sanyarú gondjaival, nem kell aggódnia jövője, késő vénsége miatt. Mig ily tanáraink nem lesznek, addig a kath. öntudat csak: *filius ante patrem*, lehet.

Ha már nem tudunk új valóban kath. egyetemet létesíteni, pedig a meglévő eszközökkel sem lenne ez valami boszorkány dolog, legalább ne elégedjünk meg azon stereotip, obligát és eredményre nem vezető fraziszokkal: T. Ház! — Méltóságos Főrendek: — a katolikusok nevében tiltakozunk az egyetem elállamosítása ellen. Ölbe tett kezekkel, üres sopánkodásokkal nem lehet a kath. öntudatot élesíteni, mert a jó Isten a mi kedvünkért öndókat tenni aligha fog. Állítsák vissza az illetékes körök az egyetemi hitszónokokat, vagy a hol nehe voltak, létesítsenek új állásokat, töltsék be azokat hivatott férfakkal és be fogják látni, hogy: mégis mozog a föld. Ezek mindenesetre hasznosabb beruházások lennének, mint a képzőművészet, különben becses termékeinek, sokszor túlfizetett árakon való beszerzése*) s hasonló fejfedelmi kedvtöltések, mert ezek megteremnek a kath. öntudatot s akkor kath. ügyekről beszélni nem lenne *filius ante patrem*.

De bocsánat! Úgy belemelegedtem e kimeríthetetlen tárgyba, hogy a kath. helyi autonómiának ismét nem jutott hely. Kivánom, hogy a szegény ne járjon hasonlóan a Csáky gróf nagyszabású programjában is. No de azért, engedelemmel, majd jövőre.

Borcsányi.

(Folytatjuk.)

Rovatvezető: Ankerstoki Stockinger János.

Apostoli királyaink kiváltságos hatalmának eredete.

Az ugynevezett főkegyúri jogok eszméjét egyes püspökök és különösen a keleti egyház Rómától való függetlenségre törekvései kezdtek meghonosítani. E függetlenítést ugyanis a keleti egyház a császárok által vélté elerhetőnek s azért azoknak az egyház ügyeibe való beleavatkozását nemcsak nyugodtan tűrte, de sőt a vizontszolgálat fejében önmaga is előmozdította. A keleti egyházban ugyanis, Zonaras tanúsága szerint, azon elv divott, hogy ha a császár valamely új érsekségnek vagy püspökségnek nevet adott, vagy ha valamely püspököt érseki jogokkal ruházott fel, az épp oly jogosnak ismertetett el, mint ha az a kánonok útján ment volna végbe. Sőt Balsamon már azt is említi, hogy a császárokat a kánonokon

főllállónak tartották és éppen azért az érsekségek, püspökségek alapítását, új érsek és püspökök kinevezését, más egyházmegyéiben való működésre az engedélyadást s más hasonló püspöki jogukat a császárok jogai közé számították. Így hinté el a Róma ellen való áskálódás a későbbi harcok magvait, így lön az irigy vetélykedés az egyház függetlenségének rombolójává.

Ily körülmények között nem lehet csodálni, hogy a „meroving-királyok idejében nem volt ritkaság, hogy egy-egy királyi parancs valamely világit egyszerre püspök székre emelt*, hogy Angolországban és kivált Spanyolországban, a hol a toledói zsinat maga is elismerte a királyi kinevezést, a püspöknevezések csaknem kivétel nélkül a királyok által történtek. Ha ez a jogosságnak csak árnyékával is bírt volna, az egyház talán türte volna, s ha nem türte, az csak az ellenkezőt mutatja. Nem türte ezen eljárást s épen azért kikelt ellene már 787-ben a II. niceai zsinat, midőn érvénytelennek nyilvánított minden oly kinevezést, a melyet a fejedelmek teittek. Hasonló szellemben nyilatkozott Hadrián pápa sürgetésére Nagy Károly is a 803-iki capitulárában. Mindennek daczára a kánoni választások királyi megerősítése továbbra is fenmaradt ugyan, de az egyházi törvények most sem ismerték el azokat. A VIII. általános zsinat ugyanis (870) határozottan elítéli a királyok által történt választásokat s kimondja, hogy a püspökvalasztásra senkinek sem szabad befolynia „neminem laicorum vel potentum semet inserere electioni vel promotioni cujuslibet episcopi licet“. Hinkmar rheimsi érsek pedig a macrensi zsinatból (881) figyelmezteti II. Lajos francia királyt, hogy a katholicus egyház szervezetével meg nem egyeztethető azon állítása, miszerint „illum debent episcopi et clerus ac plebs eligere, quem vos (t. i. II. Lajos) vultis et quem jubetis“, valamint, hogy nem áll az sem, a mivel állítást támogatja, hogy „res ecclesiasticae episcoporum in vestra (t. i. a király) sunt potestate, ut cujusque volueritis, eas donetis.“ Ezekből világos, hogy sz. István idejében az egyház főkegyúri jogokat nem ismert, s hogy a királyok kinevezései pusztán a szokáson alapultak, mely szokás azonban joggá soha sem válhatott, mert az egyház nyílt rosszallásával találkozott.

Azonban a hála erényének hathatós támogatója és sürgetője — az egyház — nem lehetett következtelen, nem eshetett halálátanságba. Igen jól tudta, hogy a részleges egyházak megszilárdításának nagy művében mily hathatós segédre talált a fejedelmekben s érezte, hogy a püspökök és papok hűbéres állása a fejedelmek részére némi joghatóságot látszik biztosítani az egyházi javak betöltésében. Emek megerősítésére soha sem törekedett, de amazit, a halált, nem mellőzhette egészen. Ez okozta, hogy az egyház egyes fejedelmeknek már ez időben is kivételes állást biztosított az országraik területen létező egyházak külszervezetéhez tartozó ügyekben. Ezen kivételes állás azonban, melyet néha maguknak a fejedelmeknek buzgalma is gyarapított, ekkor még mindig csak egyes egyházakra vonatkozott. Így Nagy Károly Hadrián papától engedélyt nyert a brémai püspökség betöltésére. Baluzsius szerint így adja elő ő maga megbízatását: „summi Pontificis et universalis Papae Hadriani praecepto, nec non Moguntiacensis Episcopi Lullonis, omniumque, qui affuere Pontificum consilio, Brevensem Ecclesiam Villedano commissimus.“ Ezekből sem lehet tehát oly, egy nagyobb területen levő érsekségek, püspökségek és székesegyházakra kiterjedő, kegyuraságra következtetni, mely nem egyedül a pápa kegyén, hanem tisztán egyházi törvényeken, vagyis jogszímen nyugodnék. Hogy a papak nagyobb területen fekvő egyházak felett valamely király kegyuraságot elismerték volna, arra nincs példa. Sőt az első ilyenmü példa hitelessége is megdőlt, azé t. i. mely szerint VIII. Leo pápa ruházta volna fel ily, de sőt nagyobb, hatalommal I. Ottót, a mint azt a Goldasti-féle Collectio Constit. Imperiali ide vágó adatai mondják. Ismétéljük tehát, hogy ez időtáiban még, egyházi törvényekben, vagyis jogszímeiben gyökeredző főkegyúri, vagy főpapnevezési jogokról sem lehet, hogy az egyház ily jogok szerzésére jogszímeiket nem ismert.*)

*) Ennek nyomát csak a 15. és 16. században találjuk. 1577-ben XIII. Gregorius pápa háromféle ily szabadalmat különböztetett meg: a) a praesentatio jogát törvényes kegyúri jognál és pápai engedéllyel fogva; b) apostoli kiváltságból a kinevezés jogát s ilyen a magyar apostoli királyok joga; c) az egyszerű kervevényezési jogot. E jogok tehát későbbi eredetűek s azon korból származnak, midőn a világi hatalom az egyház feletti tetleges hatalmat magához ragadta. Herzenröther: A kath. egyház és a keresztény állam II. k. XIV. 31. Lásd még Hinschius: das landesherrliche Patronat-

*) Ejnye, de barbár!

Szerk.

Miután pedig kétségtelen, hogy a magán kegyuraság, melynek első nyomait Galliában leljük fel, a sz. Istvánnak engedélyezett püspökválasztást nem zárja magába, miután a magán kegyuraság még székesegyházak és monostoroknál is csak a papák kiváltságai által nyerhető el, azért nem tagadható az sem, hogy sz. István ipso facto még szoros értelemben vett patronusa sem volt minden akkor létezett magyar egyháznak. következőleg igaz az, hogy a szent király, bár, mint az egyház alapítója rendkívüli hatalommal működött akkor, mikor az egyházmegyéek határait kijelölte, azokat beosztotta, főpapokat nevezett, engedélyt adott egyházi jelvények viselésére; s a következőkben következve az okra, miután az egyházi törvények értelmében ily jó: nem illet meg, s fensőbb engedély nélkül nem is cselekedhetett így, szükségképen kell, hogy azok egyedül és kizárólagos jogzimeül a pápai kegyet ismerjük el.

Sz. István az apostoli kiváltságok megnyerése előtt tett intézkedéseit maga sem tartá törvényeseknek mindaddig, míg a pápánál járt követtség azoknak megerősítését nem hozá meg; hogy pedig későbbi eljárásában mindenha a pápa tekintélyére támaszkodott, az saját szavaiból a legvilágosabban kitűnik. A pápa nem volt szűkmarku. Asztrik diadallal hozá meg a sylvesteri bullát, mely a nemzetnek királyt, a királynak apostolságot ada. Sylvester pápa tekintetbe vette István kéréseit és tetteit. Ő belátta, hogy a magyar király buzgalma és bőkezősége által oly állást foglal el a magyar egyházzal szemben, a minőt egy fejedelem sem foglalhat el Európában a saját területén élő egyház irányában. És belátta azt is, hogy a csak most megszelídült szilaj magyar néppel csak saját királyi birhat s azért az új egyházat önállóan ugyan, mert ez lényege is megkívánta, de a fejedelem vasmarka által védelmezhetnek akarja szervezni. Így történt, hogy nemesak a tett intézkedéseket erősíté meg, hanem érdemei tekintetéből, az 1000. év márciusában keltetett bullájában oly hatalommal ruháza föl sz. Istvánt és utódait, a mely hasonló, sőt nagyobb mérvű intézkedésekre hatalmazza fel őket. A sylvesteri bullának idevágó része így hangzik:

„Mivel Nemesség az apostoli dicsőségre törekvően, nem vonakodott Krisztus hirdetése és hitének terjesztése által apostoli hivatalt viselni s magunk és a papság tisztben eljánni és az apostolok fejedelmét ez által különösen meg tisztelni, az oknál fogva mi is még különös szabadalmakkal kivanván jelességedet és a te érdemeid tekintetéből örökösöid s törvényes utódait (a kik, mint mondva volt, megválaszta és az apostoli szék által megerősítve lesznek) most és a jövőben mindenkorra feldiszíteni: apostoli hatalmunknál fogva szinte megengedjük, akarjuk és kérjük, hogy miután te és ők, a koronával, melyet küldünk, megkoronázva leszesz és lesznek, az apostolság czimeréül magad előtt keresztet viselthess és viselthessenek (másutt „vitethess és vitethessenek“ van), és miként téged és őket az isteni kegyelem arra tanítand, országod jelen és jövőd egyházeit helyettünk és utódaink helyett intézhessétek és rendezhessétek, miként az egy más levélben, melyet neked, az országnagyok és az összes hű népnek mint közönségesen, hozzád utasított követünk fog elvinni, bővebben kifejtve foglaltatik.“

(Folytatása következik.)

Tanügyi Szemle.

Rovatvezető: Gyúrky Ödön.

A görög háború.

Atalában ez a dolog a görög kérdésnek egyik legfurcsább oldala. Ha azt mondjuk az anti-helleneknek, mit Asbóth képviselő mondott; „hogy ha a közoktatásügyi politika kilőki a görög tanulmányokat, ha kilőki az antik világot a középiskolából, tehát az általános nemzeti műveltségéből, akkor attól foszti meg a nemzetet, amit nem pótolhat semmi.“ Erre azt felelék, hogy ők ezt nem akarják. Ha azt mondjuk nekik, hogy ne szakítsuk meg a kötelekeket, melyek kulturánkat a multtal összefűzzik, melyek bennünket a művelt

Recht Berlin 1856. 10. I. V. ö. A Decretales de electione c. 43. III. Coelestius pápának de electione szóló 14-ik és III. Ince pápának ugyancsak ide vágó 28. eap. melyek a főpapok nevezését a káptalanokra ruházták. szintén ez látszanak igazolni. V. ö. még Wetzer és Welte: Kirchenexlicon Patronatrecht 224 s köv. II.

nyugattal összekötnek. Erre szintén azt válaszolják: hogy ők ezt nem akarják. Ha azzal állunk elő, hogy ne fosszak meg az ifjúságot egy olyan tantárgytól mely szellemüket annyira táplálja, a haldokló idealizmust bennük legjobban fentartja. A válasz ismét az, hogy ők ezt nem akarják. Ezt mind fel kell továbbra is tartani, apólni, fejleszteni, csak tanítani nem szabad a görög nyelvet. Hanem ha azt kérdezzük, hogy miként volna hát lehetséges ez? a válaszzsal rendesen adósok maradunk.

Bármily szép, bármily tartalmas is volt tehát Schwarcz Gyula beszéde, a kérdést még sem dönthette el véglegesen. Utána is számosan álltak ki még a sikra, hogy a görög nyelv ügyét megvédelmezzék, hogy annak érdekében lelkes szavakat mondjanak. Felhozott érveiket legnagyobb részt ismerik már olvasóink lapunk mult számaiból, hol érdemlegesen szótunk a dologhoz, legszebben szóltak mellette Beóthy Akos és Asbóth János. Az előbbi kiváltképen egy új szempontból. „Közlebbi vonatkozásba akarom hozni a politikával a görög nyelv kérdését. — mondá — és megakarom mondani, hogy ezt mért tartom szükségesnek. Sokat beszéltem a tárczánál a germanizáció veszélyeiről. A germanizáció veszélye abban az alakban nem létezik, mint József császár vagy a Bach korszak alatt. *De én igenis féltém a magyar kultúrát a német kultúra túlsúlyától.* Ezzel szemben defenzívában kell lennünk, de hogy defenzívában legyünk, a magyar kultúrának ugyanazon eszközökkel, ugyanazokkal a forrásokkal kell rendelkeznie, melyekkel a német kultúra rendelkezik; pedig, hogy ott milyen szerepet játszik a görög nyelv tanulása, azt magyarazni nem kell. Van még egy másik és sokkal fontosabb momentum is. Az, hogy szegénységi bizonyítványt állítunk ki magunkról, ha azt mondjuk, hogy a magyar fiú nem tudja megtanulni a görög nyelvet, a német fiú pedig megtanulja. *A politikai paritást csak úgy lehet fentartani, ha a szellemi paritást is fentartjuk.*

Végig tekintve tehát a lefolyt vitán, bátran kimondhatjuk, miszerint az a görög kérdésben határozott eredményre épen nem vezetett. A mellette szólók csak oly, vagy talán még súlyosabb argumentumokat tudtak felhozni álláspontjuk mellett, mint az ellene szólók. Valamint nem adott határozott feleletet a tanügyi világ sem. hol a közoktatásügyi tanács a görög mellett nyilatkozott, míg a tanári körök egy része ellene foglalt állást. Nem tudjuk tehát, miből fog a miniszter kiokoskodni, s meg-e teszi azt, mire egyik beszédeben czélzott, hogy a szülőket fogja megkérdezni? No itt aztán majd boldogul. Az anyácskák, hogy fiaiknak mennél kevesebbet kelljen tanulniok, akár minden tárgyat kiküszöbölőnek az iskolából. Volna ugyan egy hely, hol a miniszter határozott választ kapna: *a tudományok haladásának, a civilizációinak története.* Ezt az egyet azonban nem látszik figyelembe venni.

A legnagyobb baj azonban mégis az, az alapos vélemény nyilvánítását legjobban megakadályozza az, hogy a miniszter az egységes középiskola érdekében akarja eltörölni a görög nyelvet. De hogy miképen tervezi, mely elvek szerint kontemplálja ő ezt az egységes középiskolát, arról soha, egyetlen szóval sem adott nyilatkozatot. Pedig ha már azt akarja, hogy áldozzuk fel a nevelés, a művelődés ezen annyira fontos eszközet, legalább szeretnők tudni, szeretnők ismerni, hogy minő fontos czél érdekében vagyunk kénytelenek, meghozni ezt az áldozatot.

Református tanítók gyűlése.

Amult nyáron, midőn az országos tanítók gyűlésének végrehajto bizottsága tartotta gyűléseit, az izraelita tanítók külön is gyűléseztek. A jövő tavasszal, május havában, a református tanítók készülnék gyűlést tartani, melynek programjába számos, rájuk nézve kiválóan fontos tárgy van főlveve, köztük a „vallás-erkölcsi képzés s annak eszközei is.“

Mindkét felekezet tanítói tudtunkkal bent szoktak lenni az országos tanítói gyűlésekben is, hanem azért szükségesnek tartják saját ügyeik felett külön is értekezni, melyeknek megbeszélését az országos gyűléstől nem várhatják, de azokban határozni azt illetékesnek nem is tekinthetik. *Csupán a kath. tanítók nem mozognak.* Szép csendesen várják az időt, mikor kénytelenek lesznek majd meghajolni, a liberális tábor által csinált u. n. tanügyi közvélemény előtt. Pedig most épen az ideje volna a készülődésnek, mert az idén orsz. tanítói közgyűlés is leend. A mult izben a püspöki kar csak utolsó „próbaképek“ engedte meg a kath. tanítóknak a gyűlésen megjelenni. Nem akarjuk hinni, hogy tanítóink valami nagyon meg lettek volna elégedve azzal a próbával!!

TARCSA.

III. Könyv, 15. fejezet.*

*Mint kelljen tenni és beszélni
Minden kiránatos dologban*

Fiam! te így szólj minden ügyeden:
Uram! Neked ha tetszik, úgy legyen.

Uram! dicsőségre hogyha lesz.

Te szent nevedben úgy legyen meg ez!

Uram ha ezt rám nevezve jónak látod

És hasznosnak találod, úgy legyen.

Add, hogy vele dicsőségem tegyen.

De hogyha rám ártalmasnak találod.

És lelki üdvre nem használ nekem.

Távostasd tőlem az ily kívánságot!

Mert mit bár helyesnek vagy jónak találunk.

Nem a Szentlélektől jön mindig a vagyunk.

Nehez megítélni teljes biztossággal.

Hogy jó, vagy rossz szellem vonz erre vagy arra,

Vagy talán a saját szellemed sugallja.

Megesalódtak immár sokan végezetre.

Kik előbb azt hitték, jó szellem vezette.

Ép ez okból mindig Isten félelemmel

S alázatos szívvel kell kívánnod, kérned,

Mi kívánatosként tünik föl elmédnek

S kíváltképen rám kell bíznod az egész-zet

S teljes megadással elképen beszélned:

Ur Isten Te tudod, miképen lenne jobb,

Tedd ezt avagy amazit, a mint Te akarod.

Adj, mit akarsz, mennyit akarsz s mikor akarsz.

Tégy velem, a hogy tudsz, a mint tetszik neked,

S a hogy nagyobb lehet a te dicséreted!

Ahova akarsz, oda helyezz engem.

S rendelkezézzél velem szabadon mindenben!

Én a Tied vagyok, a Te szent kezében.

Mely körbe akarsz, görgess, forgass engem.

Im én szolgád vagyok, mindenre kész vagyok.

Elni nem magamnak, Teneked akarok.

Vajha méltóképen s tökéletességben!

Imádság

Isten tetszésnek teljesítéséért.

Kegyelmes Jézusom, oh nyujtsd énnekem

A te kegyelmedet, hogy én velem legyen.

Munkálkodjék s végig maradjon én velem!

Engedd, hogy én mindig azt kérjem Tetőled.

Ami jobban tetszik s kedvesebb Előtted!

A te akaratod az legyen az enyém.

S az én akaratom Tiedet kísérje,

S mindig a legjobban egyezék meg véle!

Add, hogy Veled s velem egy akarat legyen.

Hogy ne is lehessen mást akarnom vagy nem,

Csak a mit Te akarsz, vagy amit nem akarsz.

Add, hogy e világnak teljesen elhaljak.

S miattad örvendjek e világon annak.

Hogy imitt gyűlölnék és rólam hallgatnak!

Add nekem, hogy minden kívánalmak felett

Szent szivedben leljek nyugodalmas enyhét,

Nyugodalmas enyhét nyugtalan szívemnek!

Mert Te vagy e szívnek igaz békessége,

Egyedüli enyhe! Tenékiüled minden

Oly háboruságos, terhes és kietlen!

Im e békességben magában valóban

Tebenned egyetlen, legfőbb, örök Jóban

Adj elszenderednem s megnyugodnom Amen!

KÁLMÁN KÁROLY.

* Mutatvány Kempis Tamás Imitációjának magyar verses fordításából, mely legközelebb Szekesfehervárott fog megjelenni.

JOGI ESETEK.

Különös tekintetbevételt érdemlő körülmények között a kivételes nősülhetési engedélyt a honvédelmi miniszter adhat, a meg; azonban ezen engedély a védkötelezettség teljesítése tekintetében kedvezményt nem állapít meg.

„A ki a fentebbi bírlom áthágásával nősült meg; kihagrat követ el és harmincz forinttól háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.”

„Az engedély nélküli nősülésben bűnrészes hivatalos közeget (tehát a lelkész is) ugyanezen pénzbüntetés éri, fenmaradván ellene még a hivatali szabályok szerinti eljárás.”

Ily érkekeny büntetésről levén szó a törvényben, a lelkészek nagyon is óvatosnak és körültekintőnek kell lennie a hadkötelesek házasságainál, amnél is inkább, mert a törvény e tekintetben világos és azt a chaost, mely idáig az e fajta házasságok körül uralkodott és több rendbeli miniszteri utasításokra adott alkalmat, véleményem szerint teljesen eloszlatja.

Lássuk tehát mikor nem nősülhetnek és mikor nősülhetnek a hadkötelesek, természetesen mindkét esetben engedély nélkül?

a) Engedély nélkül nem nősülhetnek: 1. azon hadkötelesek ifjak, kik kik még „a hadkötelek kor előtt” vannak, azaz, kik még a legifjabb I. korosztályt sem érték el, vagyis a kik még az első sorozáson sem voltak. 2. Nem nősülhetnek a hadsöteles ifjak „a harmadik korosztályból való kilépés előtt.” Tehát azok, kik bár az első és második korosztályban voltak sorozáson, de ott mint „fegyverképtelenek” vagy „törlendők” (A keltő között az a különbség, hogy a „fegyverképtelen” népfőlkélesi szolgálatra, már t. i. olyaúra, a milyenre alkalmas, pl. fuvarozásra, még kötelezhető; míg a „törlendő” abszolte alkalmatlan, pl. vak, bÉna, nyomorék levén, semminemű szolgálatra nem kötelezhető.) nem töröltettek a sorozó lajstromból, hanem csak ideiglenesen mentettek fel, vagyis az határozatott felölők, hogy még a második, illetőleg a harmadik korosztályban tartoznak a sorozó bizottság előtt megjelenni, házasságra nem bocsájthatók. Hogy mily eljárás követendő a harmadik korosztályúakkal? Erről mindjárt alább.

Megjegyzendő, hogy az 1867-ben szüölöttekkel még a folyó évbén nagyon vigyázni kell. Igaz, ugyan, hogy ezek az idén negyedszer lesznek sorozáson, a menyiben a régi, hatályon kívül helyezett katonatörvények értelmében, már 1887-ben voltak először állítva, de az új, véderőrlő szölv törvény szerint, mint fentebb kimutattuk, csak harmadik korosztályban vannak, mint ezt a honvédelmi miniszter is idézett átiratában kijelenti. Mint ilyenek a honvédelmi miniszter átirata szerint: „Kivételes engedély nélkül meg nem nősülhetnek, illetőleg össze nem eskethetők, kivéven ezek közül az új védtörvényi utasítás 19. szakasza 1. pontjának (v. ösze: 1889. VI. t.-cz. 50. §. első bekezdésének második mondatát: „kivételtnek stb.) második bekezdésében felsorolt kivételek alá tartozókat, vagyis azokat, a kik az újonczállításnál fegyverképteleneknek vagy törlendőknek nyilvánítottak.” (V. ö. Egri egyhm. körlevelek. 1889. XI./252. sz. a.)

Az 1887-ben született hadkötelesek tehát az idei farsangon kivételes engedély nélkül csak is azon esetben lesznek összeeskedhetők, ha a tavalyi sorozáson a sorozó lajstromból mint „fegyverképtelenek” vagy törlendők” töröltettek és ezt a járási szolgabíró által kiállított bizonyítványal igazolják. A hűsvét utáni időben pedig csak is akkor lesznek bocsájthatók házasságra, ha majd az idei sorozáson, melynek „márczsin hó 1-től ápríl hó 30-ig terjedő időszak alatt kell fogantatosíttatnia.” (1889. VI. t.-cz. 37. §.) keresztül mentek és be nem lettek sorozva. Ha ezt a járási szolgabíró útján beigazolják, minden scrupulus nélkül összeeskedhetők lesznek majd, mert az új védtörvény 50. §-ának első bekezdése szerint a harmadik korosztályból való kilépés előtt meg van engedve a nősülés, ha valaki „a harmadik korosztályban be nem soroztatott.”

b) Engedély nélkül meg nősülhetnek: 1. azon hadköteles ifjak, kik mint „fegyverképtelenek” vagy „törlendők” az újonczállításnál a sorozási lajstromból töröltettek.” És pedig: akár az I. korosztályban egy s mindenkorra, akár a második vagy harmadik korosztályban végeleg töröltettek. Bármely korosztályban legyenek az ilyen ifjak, mihelyt a járási szolgabírói hivatal útján beigazolják, hogy ok csakugyan mint „fegyverképtelenek” vagy „törlendők” törölve lettek, azonnal összeeskedhetők. Azon hadköteles ifjak, kik tényleges szol-

galatra a „harmadik korosztályban be nem soroztattak.” Eddig is az volt az ilyenekkel az eljárás a honvédelmi miniszternek 1874. márcz. 4-ről 8299. sz. a. kelt rendelete szerint, most ez a törvényben világosan befoglalattik. Csak aztán itt is kellő óvatossággal járjon el a lelkész. Ne higgye el ezt egyszerű állítására a hadköteleseknek, hanem kérjen tőle erre nézve a járási szababírói hivataltól től bizonyítványt. 3. Szabodon, minden felsőbb engedély nélkül megeskedhetők mindazon hadköteles ifjak, kik akár ártatlanul, akár esél útján a sorozó bizottság előtt még soha sem állottak, de csak akkor, ha már a harmadik korosztályból kiléptek, vagyis azon nap-tári év január hó 1-től kezdve, melyben életkoruk 24-ik évét be fogják tölteni. Ha valaki azt kérdezi, mire alapítom ezen véleményemet? Felelem, mert ez implicite világosan meg van engedve az új véderő-törvényben. Az idézett 50. §. ezt mondja: Hadkötelesekre nézve, melyeken a 3. pont alatti ifjak, a „nősülés . . . a harmadik korosztályból való kilépés előtt nincs megengedve.” Tehát a harmadik korosztályból való kilépés után meg van engedve. Ha valaki azt kérdezné, miért nincs előbb megengedve? Felelem, mert a „Kivételnek azok, kik az újonczállításnál töröltettek, vagy a harmadik korosztályban be nem soroztattak” (1889. VI. t. cz. 50. §. 1. bekezdés) ezekre nem alkalmazható. Eddig is ez volt a gyakorlat a honvédelmi miniszternek 1879. decemberhő 29-én 40184. sz. a kelt rendelete alapján. Most azonban az eddigi gyakorlat az új törvényben fog birni alapot. Megerősítenek véleményemben az új véderő-törvénynek 44., 45., 46., 47., 48. §§. is, melyekben azokról van szó, kik magukat vagy másokat a törvényes védkötelezettség alól ravasz fondorlatokkal kivonni törekszenek. Ezek mindnyájan büntetendő cselekményt követnek el. A büntetések is meg vannak állapítva, de hogy házasságuk megnehezítették, erről az idézett §§-ban egy szó sincs. De nincs az új véderő-törvény összes 80 §-ában egy sem, mely az állításon bámi okból nem volt ifjak házasságait szabályozná.

II. Menjünk most át a katonai joghatóság alatt álló egyének házasságaira. Ezekre nézve az új véderőtörvény 61. §-a következőleg intézkedik:

„Katonai hatósági engedély nélkül nem nősülhetnek:

a) a közös hadsereg (hadi tengerészlet) és a honvédség tényleges szolgálatban álló egyénei;

b) a közös hadsereg (hadi tengerészlet) és a honvédség állományba nem vett (azaz besorozott, de még katonai szolgálatba igénybe nem vett) újonczai;

c) a tartósan (azaz huzamosan, bizonytalan időre) szabadságot sorhadkötelesek, kivéve azokat, a kik sorhadi szolgálati kötelezettségük három utolsó hónapjában állanak, (erre alább vissza fogok térni) és azokat, a kik a 32. §. második bekezdése alapján (tanítójelöltek, ezekről is szólók alább), avagy család tekintetből (34. §. utolsóelőtti bekezdés, törvényes alapon mentesített, reklamált fiúk) szabadságot tettek;

d) a helyi alkalmazásra előjegyzett nyugdíjas tiszték; (vagy is olyanok, kik nem végleg nyugdíjaztatnak, hanem csak bizonytalan időre, úgy hogy esetleg még tényleges szolgálatra be fognak hívatni);

e) a közös hadseregnek (hadi tengerészletnek) és a honvédségnek valamely katonai rokkant háza (rokkantak háza) helybeli ellátásában elhelyezett egyénei;

f) a tartósan (huzamosan, azaz bizonytalan időre) szabadságot honvédtelgenység, mely a harmadik korosztályt még túl nem haladta, kivéve a ezek közül azokat, akik tényleges szolgálatukat még a harmadik korosztályból való kilépés előtt lerótták.”

„Ezen tilalom áthágása eseteiben alkalmaztatnak:

a) a tényleges szolgálatban álló ilyen egyénekre, a katonai büntető és fegyelmi szabályok;

b) a tényleges szolgálatban nem álló ilyen egyénekre az 50. §-ban foglalt büntető határozatok.

A bünrészeket (tehát a lelkész is) ugyanazon büntetés alá esnek.”

„A közös hadsereg (hadi tengerészlet) és a honvédség kötelekeibe tartozó mindegyik más, itt elő nem sorolt egyéneknek — az állományban nem vett (tényleges szolgálatra igénybe nem vett) és a nem tényleges póttartalékosokat is ideértve — nősülhetés vézett katonai hatósági engedélyre nincsen szükségök.”

Az idézett 61. §. magyarázatánál tegyünk különbséget a) a tényleges katonák; — b) a „felavatott, de még állományban nem vett”; — d) a tartalékos és póttartalékos katonák; — e) a nyugdíjas katonák; — és végre f) a honvédek között.

Előre bocsátom még azt a megjegyzést, hogy a közös hadsereg és hadi tengerészlet minden rangú és rendű actív egyénei, tehát a

katonai hivatalnok, szolgák és valamelyi actívus katonai egyén családtagjai is, lelkiekben, tehát házasságkötésre nézve is a katonai lelkész joghatósága alá tartoznak. Ezeknek esetése tehát az illetékes katonai lelkész hire-tudta nélkül soha sem történhetik meg. Ha olyan eset adná elő magát, a mi nagyon is gyakori, hogy az egyik fél a kötendő házasságnál polgári rendű, mindig szükséges, hogy a házasságot a katonai lelkész hirdesse. Az esetekre nézve, bár mind a két fél lelkészre jogosított, mégis azon okból, hogy vajjon az ilyen házasságoknál elég van-e téve minden tekintetben a katonai joghatóság alatt álló egyénekre nézve az előirt szabályzatoknak, — mint-hogy ezt jobban tudhatja a katonai lelkész, mint a polgári lelkész — első sorban a katonai lelkész jogosított. Azért az esketést az ő hire tudta nélkül, azaz elbocsajtó levele nélkül, soha se merészelje a polgári lelkész végrehajtani.

A honvédekre nézve pedig, legyenek azok bármily rangúak és rendűek, mindig a polgári lelkész az illetékesek minden lelki ügyben, tehát a házasságkötésre nézve is. Úgy szintén a polgári lelkészek illetékessége alá tartoznak a nem actívus közös hadseregbeli és hadi tengerészletben minden rangú és rendű egyének házasságai. És most állítsuk össze a praktikus szabályokat:

a) „A tényleges szolgálatban álló” közös hadseregbeli és hadi tengerészletben minden rangú és rendű egyének „katonai hatósági engedély nélkül nem nősülhetnek.” (V. ö. 1889. VI. t. cz. 61. §. a.)

b) „A felavatott, de még állományban nem vett”, azaz tényleg besorozott és feleskett, de besoroztatások évének októberhava 1-ig rendszerint hazn bocsajtkozott „újonczok katonai hatósági engedély nélkül nem nősülhetnek.” (V. ö. 1889. VI. t. cz. 61. §. b.)

c) Szabadságot katonák kétfélék vannak. Rövid időre és tartósan szabadságot.

Rövid időre szabadságot azok, kik meghatározott időre, pl. egy napra, vagy hétre, vagy egy hónapra avagy bármennyi időre úgy szabadságotatnak, hogy ama bizonyos idő elteltével minden hívás nélkül tartoznak csapatestükhöz visszatérni. Ezek „tényleges szolgálatban álló” katonáknak tekintendők, epen azért szabadságotatásuk ideje alatt sem eskethetők meg „katonai hatósági engedély nélkül”.

Tartósan szabadságotatnak azok, kik bizonytalan időre, huzamosan szabadságotatnak, úgy, hogy mindaddig, míg nem hívatnak sorhadi kötelezettségük lerovására, mely az új törvény szerint három évben van megállapítva, nem tartoznak megjeleni. Ezek sem eskethetők meg „katonai hatósági engedély nélkül” (V. ö. 1889. VI. t. cz. 61. §. c.)

Azonban itt három kivételnek van helye:

Kivételnek az új védtörvény idézett pontja szerint:

1. Azon tartósan szabadságotat katonák, „akik sorhadi szolgálati kötelezettségük három utolsó hónapjában állanak.” Ezen kivétel azon katonákra szól, kik három évi szolgálati kötelezettségük lerovása után, rendszerint október hó 1-én szabadságotatnak, amikor felváltják őket az azon évben besorozott újonczok. Mint-hogy az ekkor szabadságotakra nézve a sorhadi szolgálati kötelezettség csak ugyanazon év december 31-én szűnik meg és csak a rákövetkező év január hó 1-től kezdve fognak tartozni a tartalékba: a törvény kedvezett nekik, hogy mindjárt szabadságotatásuk után még az idej farsangon minden nehezésg nélkül megnősülhessenek. De hogyan győződhetik meg a lelkész arról, még pedig bizonyosan, hogy valaki a három évi köteles szolgálatot lerótta? és így „sorhadi szolgálati kötelezettségének három utolsó hónapjában áll”? A „Militär-Pass”-nak címzett katonai igazoló könyvecske által, melyet csak is az ilyen katonáknak adnak kézbe a katonai hatóságok. A rövid időre szabadságotatnak csak „Urloabs-Certificat”, szabadságotat igazolvánnyal láttatnak el. Mihely tehát a katonai könyvecskét valaki fel tudja mutatni, azonnal minden scrupulus nélkül összeeskethető; de viszont ha ezt nem bírja felmutatni, hiába állítja és hiába számítja ki a lelkész is, hogy ő „sorhadi szolgálati kötelezettségének három utolsó hónapjában áll,” nem eskethető össze, mert esetleg kellemetlenségnek, sőt büntetések veszélyeinek teszi ki a lelkész úgy magát, mint az illető fiút.

Hátha valaki „sorhadi szolgálati kötelezettségét” még a harmadik korosztályból való kilépés előtt már lerótta?

E kérdés a honvédségre nézve az új véderőtörvény 61. §-ának f) pontja alatt meg van fejtve. A közös hadsereg nézve azonban, hogy, hogy nem, kikerülte figyelmét a kodificatornak. A dolog azonban már tisztázva lett a honvédelmi miniszternek múlt év október hó 28-ról 49841/XVII. sz. a. kelt kelt és Komárom város közönségéhez intézett rendelete által, melyben a Molnár János komáromi

apát-plébános által felterjesztett konkrét esetben világosan kimondja a minster „hogya, ha valamely ifjú három éves hadi szolgálatát akár a sorhadnál, akár a honvédségnél lerőta, vagyis bárhol három évig ténylegesen szolgált, mihelyt tartósan szabadságotlaltik (mit a kapott és felmutatandó „Militärpass“ könyvecske igazol). szolgálata harmadik évének utolsó három hónapjában (október—december) engedély nélkül nősülhet, bármely korosztályhoz tartozék is az, azaz legyen bár csak 20, 21, vagy 22 éves.” (Vesd össze: Molnár János komáromi apát-plébános aláírásával „Magyar Állam” 1889. november 6. számát, ahol az idézett honvédelmi miniszteri leirat szövegrinti szövegét is olvashatod.)

2. Kivételnek a tartósan szabadságotlaltak közül: azok, akik 32. §. második bekezdése alapján szabadságotlaltak. Szól pedig az idézett §. a tanárokról, tanítókról és a tanítójelöltekről vagyis: a tanítóképzőintézetek növendékeiről. A tanárok és tanítók, ha már az ujonczallitásnál mint ilyenek állítatnak, „kérelmükre a póttartalékba osztandók.” Mint ilyenekre aztán alkalmazandók lesznek azok a szabályok, melyeket a póttartalékosokra néve alább fogok összeállítani.

A tanítójelöltekről az idézett második bekezdés eként intézkedik: „A nép és polgári iskolai tanítók sorában mutatkozó vagy beállható hiány ideje alatt a tanítóképzőintézetek azon növendékei, kik azon év márczius hava 1-jén, melyre néve állítatnak, valamely elmi képezde utolsó évfolyamát hallgatják, vagy tanulmányait a polgári iskolai tanítóképezdeben folytatják, besoroztatásuk esetében, tanulmányaik befejezhetése céljából, de mozgósítás alkalmával lehető behivatásuk fentartása mellett, szabadságra bocsátandók.”

„Ezek aztán, ha tanítóképezdei tanulmányaikat szabályszerű előmenetel mellett és jó eredménnyel befejezik és rendszeresített nép- és polgári iskolai tanítói állást nyernek, véglegesen részesítendők az említett kedvezményben.” (Azaz tartósan szabadságotlalt maradnak.)

„Azon tanítóképezdei növendékek, akik az e részbeli igazolványokat nem mutatják be a kellő időben, a törvényszabta tényleges szolgálat azonnali teljesítésére kötelezendők, illetőleg katonai kiképzetés végett behivatandók.”

Ime idéztem majdnem az egész 32. §-t, hogy világos legyen előtűnk, mi-zerint nem minden tanítójelölt, azaz tanító-képzőintézetű növendék részesül a 61. §. c) pontjának második kivételében, hanem csak is azok, kik az utolsó évfolyamról soroztatnak be a márczius-aprillisi fősorozáson, vagy az erre következő utóállításon és időközben megszerezték a tanítói diplomát, sőt ez sem elég, hanem ezen felül még tanítói állást is. Az ilyen állást nyert fiatal diplomátikus tanítók minden „katonai hatósági engedély nélkül” azonnal összeeskethetők, mert az ilyenek „tartósan szabadságotlalt” maradnak továbbra is. Ezen házásság azonban nem menti fel őket a nemáni tényleges szolgálatlaltól.

3. Kivételnek a tartósan szabadságotlaltak közül: „azok, kik családi tekintetből (34. §. utolsóelőtti bekezdés) szabadságotlaltak.”

Itt értenek az előregedelt, keresetképtelen szülőknek, illetőleg nagyszülőknek nem ugyan egyetlen gyermekei, illetőleg unokái, mert az ilyenek az új védtörvény 34. §-a értelmében azonnali póttartalékba osztandók vagy helyezendők át; hanem olyan figyermekai, kikre néve „ha a főntebb kedvezménynek nem lehet helye, de különös tekintetbevétel érdemlő családi viszonyok forognak fenn, (pl. az önkényesen külön élő feleségnek törvényes fentartója lenne az ő külön élő férje, hanem erre nem léven remény, reklamálhatja erre alkalmas hadköteles fiát), a katonai kiképzetés után a béke idejére való szabadságos, a fegyvergyakorlatokon és az ellenőrzési szemlén való megjelenés kötelezettségének fentartása mellett elrendelhető. (V. ö. 1889. VI. t.-cz. 34. §. utolsóelőtti bekezdés.) Az ily „mentesített” „reklamált” fiúk, unokák, azután minden további „katonai hatósági engedély nélkül” összeeskethetők; házasságuk azonban nem menti fel őket az esetleg teljesítendő tényleges katonai szolgálatlaltól.

d) Tartalékos és póttartalékos katonákra a legkönnyebb szabály van az új véderőtörvényben és pedig úgy a tisztek-mint a legénységre néve. Ha nincsenek fegyver alatt, egyenruhában, azaz nem végeznek sorhadi szolgálatot: tisztán a polgári lelkészek joghatósága alatt állanak, mint a tartósan szabadságotlaltak, és katonai hatósági engedély nélkül nősülhetnek. És pedig a póttartalékosok akár mindjárt a besorozás és felesketés után való napon is összeeskethetők. Tehát a besorozási év október hava 1-je előtt is. (V. ö. 1889. VI. t.-cz. 61. §. utolsó bekezdés). — Ha azonban fegyver alatt vannak, azaz tényleg sorhadi szolgálatot végeznek: „katonai

hatósági engedély nélkül össze nem eskethetők, mert ilyenkor az aktív katonákkal egyenlőknek veendőek és mint ilyenek ezekkel egy és ugyanazon szabály alá esnek.

Mikor van a tartalék és póttartalék sorhadi szolgálatban?

Felelet: Akkor, mikor ilyen szolgálatra behatítik, akár szükség idején, akár a fegyvergyakorlatok alatt, akár a nyolcz heti kiképzés alatt, mely a póttartalékosokra néve van előírva.

A sorhadi szolgálatot az új véderő-törvény 12. §-a következőképen szabályozza:

„A sorhadi szolgálalkötelesek megszakítás nélküli tényleges szolgálatra vannak kötelezve.”

„A közös hadsereg (hadi tengerészet) tartaléka és a tengervéd (ugyanaz a hadi tengerészetnél, a mi a közös hadseregben a tartalék) a közös hadseregnek (hadi tengerészetnek), hadi lélszámra részben vagy teljesen leendő kiegészítése végett csak ő felsége kiraly parancsára hivathatik be.”

„A közös hadsereg póttartaléka, békeidején, nyolcz hét alatt katonailag kiképzendő, azontúl már csak az időszkai fegyvergyakorlatokra hivatandó.” (V. ö. 1889. VI. t. cz. 54. §.)

„Ha azonban különös körülmények megkövetelik, a tartalék első évfolyamának legénységi állományába tartozó egyének, az 1888-ik évi XVIII. törvényzikk rendelkezései szerint, béke idejében is tényleges szolgálatlaltételre visszatartathatók, illetőleg behivatók.”

„Mozgósítás esetében a póttartalék behívása Ó Felsége parancsára történik.”

e) Nyugdíjazott tisztek, ha helyi alkalmazásra előjegyzve nincsenek, azaz: ha véglegesen nyugdíjaztatnak, úgy szintén a nyugdíjas bármily rendű és rangú katonák, ha katonai rokkanttházban elhelyezve nincsenek: a polgári lelkész joghatósága alá tartoznak és „katonai hatósági engedély nélkül összeeskethetők. Ellenkező esetben: a nem véglegesen nyugalmazott tisztek-és legényeknek nősülésnél „katonai hatósági engedélyre” van szükségök.

f) Külön kell még szólanom a honvédségről, melynek házassági szintén az idézett 61. §. rendelkezései szerint bíralandók el. Különbség, és pedig lényeges különbség a közös hadseregbeli egyének és a honvédek házassági kivétel nélkül mindig a polgári lelkészek illetkességéhez tartoznak, míg a közös hadseregbeli egyének házassági a katonai lelkészek illetkességéhez. Ez utóbbiak házassági csak akkor tartoznak a polgári lelkészek illetkességéhez, ha már valaki nincs többé tényleges szolgálatban. Különben:

„Katonai hatósági engedély nélkül nem nősülhetnek.”

a) „A honvédség tényleges szolgálataiban álló egyének.” Tehát bármily rangú és rendű honvédek, ha aktív szolgálatban van, fensőbb katonai hatósági engedélyre van szüksége a nősülésnél.

b) „A honvédség állományba nem vett ujonczai.” Tehát a tényleg besorozott, felesketett, de tényleges sorhadi szolgálatra még be nem hívott ujonczok szintén csak engedélylyel eskethetők.

c) Révid időre szabadságotlalt honvéd, amennyiben az aktív katonának tekintendő, engedély nélkül nem nősülhet. „A tartósan (azaz huzamosan, bizonytalan időre) szabadságotlalt honvéd-legénység, mely a harmadik korosztályt még túl nem haladta, katonai hatósági engedély nélkül nem nősülhet, kivéven ezek közül azokat, akik tényleges szolgálatukat még a harmadik korosztályból való kilépés előtt lerótták.” (V. ö. 1889. VI. t. cz. 61. §. c.) Akik tehát a tartósan szabadságotlalt állományú honvédek közül honvéd-igazoló könyvecskevel be tudják bizonyítani, hogy ők már a harmadik korosztályból való kilépés-ök előtt tényleges szolgálatukat lerótták, engedély nélkül bátran összeeskethetők.

d) Tartalék a honvédségnél nincs, de e helyett van szabadságotlalt állomány, melyre néve épen a főntebb e) alatt idéztem az 1889. VI. t. cz. §-nak f) pont alatti rendelkezéseit s tettem meg a magam észrevételét. Van azonban póttartalék, melynek legénysége ép úgy, mint a közös hadseregbeli póttartalék legénysége: tényleges szolgálati időn kívül engedély nélkül megeskethető. A kiképzés alatt azonban, valamint fegyvergyakorlatok idejében, vagy máskor, mikor a honvédpóttartalékos tényleges szolgálatban van, nősülésnél „katonai hatósági engedélyre van szüksége.”

g) „A helyi alkalmazásra előjegyzett (azaz nem véglegesen nyugalmazott nyugdíjas honvéd tisztek), továbbá a honvédségnek valamely katonai rokkanttház helybeli ellátásában elhelyezett (nyugdíjas) egyéni katonai hatósági engedély nélkül meg nem nősülhetnek.” (V. ö. 1889. VI. t. cz. 61. §. e.) Így el nem helyezett, véglegesen nyugalmazott honvédtisztek és legények tehát engedély nélkül összeeskethetők.

Hátra van még valami az önkéntesekről. Ilyenekkel az új véderőtörvény 25. §-a szerint a közös hadsereg, mint a honvédség is fog birni, kik „a csapattestet, s azok, kik tanulmányaikat valamely magasabb tanintézetben folytatják, az egy évi tényleges szolgálat évét is szabadon választgatják; azonban a tényleges szolgálatnak azon év október hava 1-én túl való elhalasztása a melyben életök 24-ik évét töltik be, meg nem engedhetik.” (V. ó. 1889. VI. t. cz. 25. §. ötödik bekezdés.)

Házasságukat illetőleg az új védtörvény specialiter nem intézkedik. Nem marad más hátra, mint a törvény egyéb arra vonatkozó intézkedéseit az önkéntesekre alkalmazni. Besoroztatásuk után a tényleges szolgálat megkezdéseig engedély nélkül nem nősülhetnek, Miért? mert „az állományba nem vett újonczok katonai hatóságok engedély nélkül nem nősülhetnek.” Mondhatja erre valaki: de hátha szolgálati évöket későbbre halasztják, akkor tartósan szabadságot kaphatnak tekinthetők. Jól van, de az 1889. VI. t.-cz. 61. §-ának c) pontja szerint: „a tartósan szabadságot sorhadkötelesek sem nősülhetnek meg katonai engedély nélkül,” kivéve a kiveendőket. Minthogy pedig a kiveendők között az önkéntesek nem említetnek, tehát: besoroztatásuk után az önkéntesek a tényleges szolgálat megkezdésig engedély nélkül nem nősülhetnek.

Tényleges szolgálatuk alatt, tartson az egy, vagy esetleg két évig (1889. VI. t.-cz. 25. §.) a többi activus katonákkal egy szabály alá esnek. azaz: „katonai hatósági engedély nélkül” meg nem nősülhetnek.

Tényleges szolgálatuk teljesítése után a közös hadseregnél a tartalékba helyeztetnek át vagy mint tiszték, ha t. i. az egy évi szolgálat után sikeresen letették a tisztí vizsgát; vagy mint altiszték a két évi tényleges szolgálat után, ha t. i. az egy évi szolgálat után a tisztí vizsgán visszavettek. Mint tartalékosok azután, ha nincsenek tényleges szolgálatban, minden nebezég nélkül összeeskethetők „katonai hatósági engedély nélkül.” A honvédségnél mindkét esetben az önkéntesek a tényleges szolgálat lerovása után a szabadságot állományba helyeztetnek át vagy mint szabadságot állományú tiszték, vagy mint ugyanolyan minőségű altiszték. Mint ilyenek azután itt is minden scrupulus nélkül összeeskethetők „katonai hatósági engedély nélkül.”

Hasznos tudnivalók.

Az elszakadt és összeragasztott állam- és bankjegyek elfogadhatóságát a közpénztárak részéről számos miniszteri rendelet szabályozza. A mi különösen a 10 és 100 frtos bankjegyeket és az 5 frtos államjegyeket illeti, ezekre nézve egy 1882-ki miniszteri rendelet a következőket mondja: Az elszakadt és összeragasztott 1880. évi kelettel kibocsátott 10 és 100 frtos bankjegyek és a II-ik kibocsátású 5 frtos államjegyek csak az esetben fogadhatók el a kir. pénztárak által teljes nevértékben, ha a felragasztott papír vagy egyéb anyag átlátszósága mellett, vagy átláthatatlanság esetében a felragasztott papír vagy anyag óvatos eltávolítása által biztosan meggyőződhetnek, hogy a kérdéses jegyek minden részeikben teljesek és valódiak és hogy azokból nem hiányoznak oly részek, melyek hiánya folytán a sérült jegyek megterítése iránt fennálló szabályok értelmében csak részletes megterítésnek lehet helye. A nem ily módon összeragasztott bank- és államjegyek sérülteknek, tekintendők és a sérült bank- és államjegyek elfogadására és beváltására vonatkozólag előírt eljárás alá esnek.

A pajorok könnyű módon való kiirtása. A pajorokat a Journal d'Agriculture pratique állítása szerint igen könnyen ki lehet irtani egy szerrel, melyet Croizette-Desnoyer talált fel arra a célra. A szer nem egyéb benzinnél, melyből egy négyzetméterre 3 grammot kell mintegy 5 cm. mélyen a földre önteni. Franciaországban a benzint olyan eszközzel lövetik a földre, a milyent a székénegyezésre használnak. Az idézett lap szerint egyszeri befecskendezés is használ, némely esetben mégis kétszer kell befecskendezni, hogy a siker biztos legyen. A költségek hektáronként 18 forintra rúgnak. Kisebb területeken ugy segít magán az ember, hogy ültető fával lyukat fúr a földre s ezeket önti a megfelelő benzint s azután betápossa.

Vegyes közlemények.

A munkáskérdés rendezése. ma már a legégetőbb kérdés. Ujabbban a poroszok böcs királya II. Vilmos császár hozta azt felszínre. Egy nemzetközi ankettet akar összehívni, mely a kérdést behatóan tárgyalná. Saját programját az államtanács tagjaihoz intézett beszédében világosan körvonalazta: munkásoknak a munkáerő önkényes és korlátozatlan kihasználása ellen nyújtandó védelem, a gyermekmunkának az emberiség és a természetes fejlődési törvények szerint való korlátozása, a nőknek a családi életre nézve erkölcsileg és gazdaságilag fontos helyzete a munkások háztartásában és a munkás-osztály más, ezzel összeköttetésben álló viszonyai mind javító szabályozásra képesek, úgymond a császár. De hozzá tette azt is: Tudom, hogy épen e téren egyedül állami intézkedésekkel nem érhető el minden kívánatos javítás; — az egyház s az iskola szabad, üdvös tevékenységének meg az áldados működés tag tere marad fenn; s e tevékenységnek támogatnia kell s megtermékenyítenie kell a törvényes intézkedéseket, hogy azok teljes érvényre jussanak. De ha Isten segítségével sikerül a munkánép jogos érdekeit az önök által teendő javaslatok alapján kielégíteni, az önök munkáját az én királyi hálam s a nemzet elismerése fogja kísérni. És így végzé szavait: az önök munkájához az eg áldását kérem, mely nélkül emberi cselekvésnek haszna nem lehet. E valóban királyi szavak tág körben érdeklődést kellettek és megérdemelnék, hogy a puszta jóakarathal előbbre vigyék az ügyet. — A munkáskérdésben különben újabbban a borszlói herceg-püspök is igen érdekes pástorlevelet adott ki, melyre alkalom adtan vissza fogunk térni. Nálunk a jó ügy apostola, úgylátszik a miniszter, **Baross Gábor** lesz, ki a vasárnapi munkaszünetről készít törvényjavaslatot, hogy ezzel a fontos kérdésben az első lépést megtegye.

A kath. autonómiáról ismét egy rópirat jelent meg. Írója **Dr. Barta Béla** kuriai tanácselnök. A rópirat, mely **Irányelvezek** a magyarországi katolikus egyház autonómiája címet viseli, határozottan kiválik eddigi kollegái közül. Alapos hitbeli tudás, erős kath. öntudat, szigorú logika, határozott jó akarat lengi át. Melegen ajánljuk t. olvasóinknak.

A Pázmáneum kérdését bolygatta meg kőfőszékely **Ugron Gábor** uram ő kigyelme. Hogy sovínizmusának alapot szeressen, beleszolgált Klio könyveibe is. És, mint a hogy már azt tőle megszoktuk, csodákat művelt ismét. Bebizonyította, ckes frázis tömegbe olvasztott „érvekkel” mutatta ki, hogy **Pázmány Péter** tulajdonképen nem a saját, hanem **Ugron Gábor** fejével gondolkozott. Mert hát, úgy hiszük, így véli az új sűtetű történész, ő ha Pázmányt lett volna vagy egyáltalában nem tett volna ily célra alapítványt, (nagyon valószerű!) vagy ha tett volna, azt csak magyar területen építendő teológiai fakultásra tette volna, melyet csak a körülmények és viszonyok hatása alatt engedett volna, rövid időre, Bécsbe vitetni. Miután pedig Pázmány magyar ember is volt, de meg okos ember is volt, a szarvas okoskodások rendszerének szabályai szerint, kétségtelenül bizonyos, hogy **úgy cselekedett, mint a hogy Ugron Gábor**, ki szinten magyar és „okos” ember, **eszkedett volna**. Még nagy szerencse, hogy azt nem állította Ugron ur, hogy Pázmány a róla nevezett intézetet mindjárt egyenesen borsóra alapította, hogy majdan következő interpretátora annál kényelmesebben tologathassa az egészét egyik helyről a másikra. Arról, hogy tán az is jó, ha a magyar hittudósok egy része, a külföldi metodusaival is ösmeretséget köt, **Ugron Gábor** úrnak nincs tudomása. De volt **Pázmányt**; s azért ez egyszer csak maradjunk meg az ő intenciójánál, annál is inkább, mert ez az **Ugron** úréval legalább is nem közös. Pedig kath. emberre az mindig tiszta nyereség!

A fővárosi hitoktató urak figyelmébe ajánljuk azon előzékeny ajánlatot, melyet előtűnk egy fővárosi házbirtokos tett. A belváros kellő közepén (Magyar-utca 11. sz.) lévő házában az egész második emeletet, mely több igen alkalmas garson lakásból áll, és a földszinten egyes kisebb, de igen kényelmes lakásokat, igen szívesen s igen mérsékelt árak mellett lenne hajlandó bérbeadni, a kath. hitoktatóknak, mert óhajtaná, hogy háza csupa merő szolid lakókkal birjon. Bővebb felvilágosítást szívesen ad az ugyanazon ház I. em. lakó háztulajdonos.

8 évtelmem.

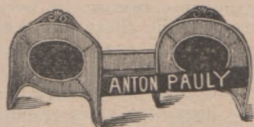

A legjobb harmónikák és hangszerek
Trimmel N. János-nál Bécs, VII, Kaiserstr. 74.
 kaphatók:
 Egy soros harmónikák 3—20 frtig; kettős 8—30 frtig.
 Teljes harmónikák, aczéll hanggal: egy soros 16—20 frt
 két soros 35—45 frt; három soros 58—63 frt.
 Aristonok 20, 25, 28 frt; kintornák 8—100 frt; csiterák
 32 hurral 11—30 frtig.
 Továbbá minden létező hangszert, mint hegedű, fuvola
 madárkintorna stb. dús választékban tartok.
 Árjegyzékek — kívánatra — díj- és bérmentesen.

PAULY ANTAL

es. és kir. szabadalmazott ágymű gyáros

Bécs, VIII. Lerobnfelderstrasse 36.
 ajánlja dűsan felszerelt raktárát, mindenemű ágyműből, u. m. ágybetétek, paplanok, derékaljak vas-ágyak, toll, pehely lőszőr, valamint bármely fajta fa- és kárpitos-butorból.
 Árjegyzékek díj- és bérmentesen.

Ezen gyár renkiwül leszállított áron szállít mindenemű templomi orgonákat és harmoniumokat, melyek hanguk szépsége és tartós szerkezetük által tünnek ki. A fizetés feltételei igen előnyösek. Árjegyzékek ingyen küldetnek.
 Rövid 16 év alatt közel 300 kisebb, nagyobb orgona került ki műhelyünköl, a mi leginkább bizonyítja annak pontosságát és megbízhatóságát.

FELLNER LAJOS

kötélgyáros

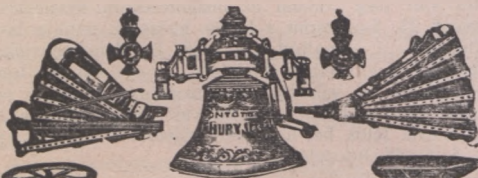
Budapest—O-Buda.

Ajánlja

minden e szakmába vágó tárgyából

dűsan felszerelt raktarát. Külön megrendeléseket is elfogad és rövid idő alatt pontosan teljesít.

Arjegyzék kívánatra bérmentve és ingyen.

külső vaczi-út 41. szám alatt.

GYÁR: BUDAPEST.

POZOECH JÓZSEF UTÓDAI
 (THURY JÁNOS és FIA)
 első magyar fuvó-gyár,
 harang-és-érosöntőde,
 Szabadalmazott
 harangfelszerelés
 és
 nagy szerkovácsság.

Budapest, Gyár-utca 22. sz. a.

Az osztrák-magyar államvasút indóháza közelében.

ZBITEK EDUARD

Üvegmozai készítő Olmützben (Morv. o.)

(Műterem: Neustift Olmütz mellett.)

ajánlja magát a szabályoknak szigorúan megfelelő, szent sírok szállítására minden nagyságban és különösen figyelemet a kisebb téraégre készítelt két ládában elcsomagolható teljes szent-sír felszerelésére. Képes, magyarazó árjegyzékeket — kívánatra — díj- és bérmentesen bárhova küldök.

P. T. D. Eduardo Zbitek, artificii Sepulchri Ss. Domini, Olmucci

Praesentibus proprio motu fidem facio, quatenus a Domino Eduardo Zbitek, e colorato vitreo confectum s. Sepulchrum Christi pro Ecclesia mea parochiali, relate ad loborem, sat levi pretio, comparare curavi, ad aedificationem et devotionem, fidei papuli, promovendam nimis aptum. Quod revera factum est, c. d. e. v. et etiam a parochiis populus confluit, et devotionem suam in Parasceve coram excellentissime se presentando sepulchro peregit. Ideo praefatum artificem Venerabilis Clero et confratribus meis optime commendare possum.
 Datum in Sándorf, die 31 Maji 1889 in Hungaria, Orchidioecesi Strigoniensi.
 Antonius Nemes, parochus.

TAVELLA TESTVÉREK

ajánlják

egyház-szobrászati műintézetüket

St. Ulrich-Gröden (Tirol)

a ft. papságnak minden e szakmához tartozó tárgyak művészies előállítására; u. m. oltárok, szó-és gyónások, gyertyatartók talapszatók kereszt-utak szent-szobrok, Kriktus testek, keresztok, szent jázslak stb.; úgy egyszerű, mint díszesen felszerelve, szolid kivitelben s bármely modorban készíthetők.

Tervezjok és költségvetések kívánatra díj- és bérmentesen küldetnek.

Calderoni és Társa látszerészek

BUDAPESTEN

a vaczi- és Deák Ferencz-utca sarkán

kishid-utca 8. szám.

ajánlanak: szemüvegek, orcsipetők és lorgnettek, ólom üveg vagy hegyjegyzékekkel kész vagy szürke vedzsemovezeket frt 1.50—10 frtig, színházi és kettős tábori látszeréseket frt 3—80 frtig, látszeréseket frt 5—8—10 frtig, górcsókot, vizszímmereket, irányítók és napórákat, a legújabb svájci rajzeszközöket, mérőszalagokat, leptékeket, gazdaszók számára a legjobb anyagból (évo.) látszeréseket 5—6—8—10 frtig, folyóvíz hőmérőket, színeseszközöket, kő- és fémpáncsokot, varázslampákat, föld- és égőmérőket, termézet- és vegytanikaszűtőket, gőz- és villany-szűtőket, kőművi állatokat stb.

→ Irásbeli megrendések pontosan eszközölletnek. → Képes árjegyzékek bérmentesen küldetnek.

Egyházi Értesítő.

Ezen rovat érdekében igen kérjük lapunk t. barátait, hogy a tudomásukra jutott a általánosabb érdekű egyházi híreket röviden regisztrálva, szerkesztőségünkhöz beküldeni kegyeskedjenek.

A budai kath. legény-egylet a hó 9-én és 14-én sikerült előadást rendezett saját helyiségében, mely az alkalmából a szokottnál jobban feldiszlve s Gruschka bécsi érseknek babékoszorúzott képével volt ékesítve. Brückner Ferencz a bécsi Deiller-féle egyházi szövetgyár ügynöke, mutatta meg magát, mint dilettáns búvész. Mutatványai, melyeket az ország-szerzte ismert és kedvelt Brückner bécsi a legény-egyesület tagjaihoz intézett, szívóbb és szívőbb szülő szavakkal vezettél be. bármely professzionálna búvésznek is megszerzők volna az elismerés babéját. Mindkét estén fényes közönség volt jelen, kik között kivált megemlíthető Himmel Henrik a cs és kir. hadserg őrnagya, kinek Gudenus baronesszel való eljegyzéséhez a Szt. Atya tóra tilag küldé meg áldását. Himmel őrnagy kiváló érdeklődést tanusított az egyesület iránt s megígérte hatható támogatását. Az előadás alkalmából a Pallavicini család is megígérte látogatását, de ez halasztáhatatlan családi ügyek miatt elmaradt. A derék együletnek sok ily sikeres esetét, Brückner bácsinak még számos diadalmas fellépést kíván — egy valaki a jelen voltak nevében.

Decentralizáció és centralizáció a mai igazságügyi világban olyan labda forma dolgok, a melyeket az agyon népszerűsített Szilágyi Dezső is szívesen dobálódik. A kir. labda decentralizációja mellé, mint értesülünk, ha nem is a mostan folyó országgyűlés évadján, de elég rövid idő alatt, az egység es házasságot akarja megalakítani. Épen kapóra jön tehát Észak-Amerikából egy kis statisztika, mely az egység házasságjognak köszöni létét. Észak-Amerikában ugyanis 3000 oly törvényesnek van, a mely valópörökben illetékes. Ezen szép számú forum az utolsó húsz év alatt netto 328000 házasságot semmisített meg. Csak 1889 ben 35000 valópörben mondta ki a választ. Mindensetre épületes állapotok, a melyek tán elég komolyak arra, hogy gondolkodóba ejtsék a bícs törvényhozókat, no meg a nőket.

A jövő évben lesz 300 éve annak, hogy Sz. Alajos a jobb világba költözött. Ezen alkalmából úgy Rómában, hol Sz. Alajos élt, mint Mantuában, mely őt a magáénak valija, fényes ünnepek lesznek. A jubileumi ünnep rendező bizottsága már megalakult s annak élén Mantua püspöke áll.

Az újonnan kinevezett bécsi érsekről, Dr. Gruscháról, pótlólag a következőket adjuk: Gruschka egy szegény szabó mester fia és 1820 novemb. 3-án született Bécsben. Tanulmányai befejeztével káplánná, majd a Terézianumban, később pedig a bécsi egyetem tanárá nevezett ki. Idővel a híres Veith helyét foglalta el, mint Domprediger, honnan a bécsi káptalan kanonokja, majd tábori főpap és Carheui püspök i. p. lett. A bécsi érsekséget Kutschker halála után is felajánlották neki s csak

Van szerencsém a főtiszt. Pápaságot tisztelttel értesíteni, miszerint — sok megrendelést, — azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy az

ÖRÖK-LÁMPABELET

saját találmányu legkifinóbb minőségben szállíthatom, ennek folytán kérem a t. megrendelőket, hogy megrendelésükkel czímzem:

WINDING V. A. Feistritz (Dráva m.) Karintia

jól megjegyezni méltóztassanak.

Az örök-lámpabélel egési tartama 6—11 napig terjed és az áru jószágáeri kezeskedem.

A ft. Pápaság elismeréleg nyilatkozott gyártmányom felől; részemről pedig ígértem, miszerint a jövőben is oda fogok t. szakadni, hogy t. veövöm arummal meg legyenek elégedve.

■■■■■■ 12 belet és két beltárat tartalmazó dohoz ára 1 frt 80 kr. ■■■■■■

— Az ár megfizetését csak teljes megelégedés esetében igénylom. —

Czímemet kérem jól megjegyezni.

Tekintettel azon közkedvelésre, melyben utóbbi időben a czimbalom részéről, a zeneirodalom és a t. közönség érdekeinek megfelelőleg elhatároztuk, hogy szolid áru, szabadalmaztatott szerkesztői czimbalmainkra részletfizetést nyújtunk; és pedig 100 frtnál 20 frt készpénz letét a havonkénti 5 frt részletfizetés kötelezettsége mellett. Felhívjuk ennélfogva a t. közönség figyelmét, czimbalmainkra, kitűnő harmonikákra, fuvó és vonó hangszereinkre, melyek ajánlásainál, nem nagyhangu reklámokra, hanem storgalmak, magyar munkák kezeire hivatkozunk.

Tízszázzal

VARIU KÁROLY és HORVÁTH ISTVÁN

hangszergyárosok

Budapesten, Erzsébet-körút 2. szám. (Népszínházzal szemben).

Régi szerkesztői czimbalomok atalakitását is ellagoadjuk. Legújabb czimbalomiskola 3 frt.

Gyár: Ovoda-szcsa 5. szám.

Fontos regale-hírlőknek!

Rum, asilvorum, törököl, soprópálinka, likörök és különféle szeszes italok, hideg uton minden készülék nélkül előállíthatók, jutalomdíjazott esszenciák és atherikus olajjalmal stb.

WATERICH ARNOLD

BUDAPEST, VII. DOHÁNY-UTCSA 1. SZÁM

Husár-féle ház, az iszraelita templommal szemben

Ajánlom továbbá: úrmösseszt, savtalanító- és bortisztítóport, glycerint, vizaholyagot és mindennemű borbetegségek elleni szereket.

Kezelési utasítások és árlapok minden nyelven ingyen.

ROLLINGER F.

Bécs, Stadt Rothenurm-gasse 25.

Ajánlja

vonalzott üzlet-könyvekből,

másol és jegyzék könyvecskékből álló

dúsan ellátott raktárát.

A Rollinger és Moesser-féle könyvnyomoda

részére megrendeléseket elfogad.

Gratzel Sándor
mint a főtiszt. kath. Pápaság bizományosa
Bécs, I. Bauernmarkt 5.

1889. évi egyiptomi tömjén.
4°, kilós megrendelés posta-csomagban, bérmentve küldetik:
1 Kl. I. legfin. átlátszó, illatos, gyöngy 155
1 » II. fin. fehér, illatos, csepp-alaku 120
1 » III. tisztá, jó illatú, morzsa — 75
Teljesen tisztá méh-viaszgyertyák
Egy kiló 2 frt 75 kr. — (Valódiságukért 1000 frttal kezeskedem.)

GUILLON-féle (Paris)

oszl. cs. és magy. kir. szabadalmazott

„ÖRÖK-LÁMPA”
készülék.

Egyedül ezen szerkezettel érhetjük el, hogy 6—12-szer 24 órai időtartamra egyaránt szépen égő lángot nyerhetünk megskaitás nélkül.

Az örök-lámpa szerkezettel ára 2 frt 75 kr., egy szabadalmazott bét egy évi tartama 1 frt 60 kr. 1 kl. elsőrendű olaj 54 kr.

Az olajat egy évi szükséglet fedezésére külön e czéla sajtolt anyagból

16', kilós, szilárd üvegből készült s jól bedugaszolt tartályokban — kosárba csomagolva — szállítom.

16', kilo olaj a 54 kr. 891

Az üveg kosarral 150

Szállítás a vasúthoz — 30

összesen: 1071

Kitűnő új templomi gyertya.
Ezen gyertya a legkifinóbb műviaszgyártmány és csupán gyári áron szállítom. Hasznom a nyerendő jutalék; ára:

4—10 kilóg a 1 kilo 155
10 kilón felül a 1 kilo 150
Viasz (tekerescs gömbölyű) vagy lapos alakban 175: viaszvirág díszítésel 150

Díszes oltári lámpák.
Ezen lámpák díszesen és tartósan készítték s a dús aranyozás folytán igen izlésesek; minék következtében számtalan elismerő nyilatkozat érkezik hozzám. Ára 45—

Nagy templomok számára 1°, ad résszel nagyobb alakban, gazdagon díszítve s dusan aranyozva 85.—
Plebánia pecsétnyomók ruggyantából 250

szentképpel és szöveggel 550
Tiszta összhangzó-csengettyük 650

nagyobbak és finomabbak 850
Gyertya-gyűjtő és eloltó szarú 155
1 meszely Benzin üveggel — 45

Otophon, nehéz hallásnak számára (a gyónáshoz valódi párisi készítmény 550

Díszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszínre fényezve 450

Kezyes adomány-gyűjtő dohoz, csinos lakattal 180

Finom vörös gyapjú-posztó sekrestyés és ministráns-fiúk számára méterje 350

Kettős-színű damast-stóla szelyembordura 450

Gyóntató kézi-lámpa, csinos könnyű alakban, fényezve, 4 vastag kőszűrővel üveggel 380

Díszes oltár-újszinyegek
ára, a hozzáadott anyagmennyiség szerinti számitatuk, mintát bérmentve küldök. — Tapestry-újszinyegek 88 centiméter széles méterje 2 frtől 2 frt 40 kr-ig. — Velour (bársony) méterje 3 frt 50 kr. — Ehhez virágbordur méterje 1.40 és valeur 2.10, az összevarrásért méterenkint 20 frt felelek s csak ennyit számitok.

határozott vonakodásának engedve neveztek ki elődjét Ganglbauert. — Gruscha úgy Ausztriában, mint Magyarorszában, hol különben gyakran megfordult, rendkívül nagy tevékenységet fejtett ki a kath legényegyletek érdekében. Ő alapította meg a bécsi kath legényegyletet is Kolpingnak, ezen eszme ismert atyjának ösztönzésére. E célból egykor Kolping, ki igen eredeti természetű ember volt, Bécsbe utazott s felkereste Gruschát, kit eddig még soha sem látott. Gruscha szülői házában volt s munkaruhájába öltözött atyjával s annak legényeivel éppen ebédelni ült, mikor Kolping egyszerű köszöntéssel benyitott s egyenesen Gruschához menve így szólt: Ön megfogja alapítani itt Bécsben a kath legényegyletet. E szavak után azonban hirtelen el is távozott, hogy egy év múlva visszatérve az addig történekről értesüljön. Gruscha nemes szívvel ezen egyszerű esemény mély benyomást tett s azóta a legényegyletek valódi apostolává vált. A múlt évben Gruscha, mint központi elnök, Ausztriában és Magyarorszában mintegy 100 kath legényegyletet fölött örködött. Adjon Isten, e Jézus szíve szerint való papnak, hosszú életet s dicső uralkodást!

Kétszázharminchat olasz püspök aláírásával egy körlevél jelent meg, mely kimondja, hogy az olasz kormány legújabb törvénye, mely az Opere pie-krol szól, a vallás, az igazság és a hívők szabadságának legdurvább sérelmét képezi.

A helpoklosok szigetén elhalt Dömjén atyának utóda egy anglikán lelkész leánya Towler Amy kislány lett. Miss Towler már régebben visszatért az anya-egyház kebelébe s csak régi hűvágát teljesíté, mikor a nehéz missziót elvállalta. M. hó 18-án utazott Liverpooból a veszedelmes sziget szánandó lakói közé.

A legújabb világrészen, Ausztráliában 1889. novemb. 21-én katechizistákat tartottak. A zsinat a delide városában ülésezett. 1888-ban Pünköszt szerdáján tartották Ausztráliában az első zsinatot, melyen elhatározták volt, hogy az időleges jellegű misszió szervezetet megszüntetik s teljesen a kánonok szerint rendezik az egyházat. Azóta Ausztráliában a kath. egyház igazán csodálatos előhaladást tett.

Elhasszált templomi ruhák összevásárlása céljából egy idő óta számos ágens futkos világszerte. A legújabb divat szerint ugyanis e szent öltönyök szöveteivel vonják be a szalónok bútorait. Hogy e visszaélésnek elejét véteassék, Köln főpásztora körülvéllégg figyelmezteti papságát az egyház idevonalkozó rendeleteire s az ily ruhák profanálását határozottan tiltja. Nem ártana, ha mi is jobban ügyelnénk e lelkiismeretlen kufárokra.

A londoni Lambet-palotában e hó 4-én kezdődött a tárgyalás, melyet a linkolnai anglikán püspök ellen rendelt el az egyházi hatóság, mert Linkolnban az istentisztelet alatt bizonyos új rituális szertartásokat honosított meg. Az egyházi törvényesek tagjai voltak: a kanterburi érsek és fővikárius és a londoni, oxfordi, rochesteri, salisbury és herefordi püspökök mint szavazók. A linkolnai püspököt azzal vádolják, hogy az urvacsora alkalmával megfürte az égő gyertyákat; az istentisztelet alatt a szentelt bort vízzel keverte; ugyanakkor keresztet vetett s az oltári szentség kiosztásakor a hívőknek hátat fordított, hogy ne lássák, mit csinál s hogy végre megengedte az »Agnus dei« elnevelését; csupa oly

Szarvasmarhák és juhok

száj- és körömfájása ellen

leghatósabb antiseptikus
antiparasiticus

desodorans

CREOLIN

SZÁVOSZT ALPHONS

az »Országos magyar gazdasági egyesület« pártfogása alatt álló

termény s bizományi üzlet

Budapest, V. ker. Arany-János-utca II. szám

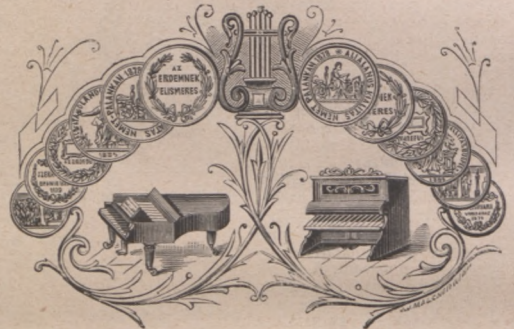
Szavatolt kitűnő minőségben forgalomba hozza s a magmeltóságú földművelésügyi m. k. Ministerium 50927. számú körrendelete értelmében ajánlva

Kurz Gyula

kárpitos és díszítő.

Budapest, király-utca 10.

(az udvarban.)

Van szerencsem a n. é. közönséget tisztelettel értesiteni, miszerint a (föbbsé) kifejezett ohajnak eleget teendő **Károly-körút 3. sz. a. zongora készítő telepet** nyitottam. Midőn a mélyen tisztelt közönséget arra kérem, hogy korábbi itt tartózkodásom idejében bennem helyezett bizalomban jövőre is részesíteni méltóztassék, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy 260 frtól kezdve új és 85 frtól kezdve használt **zongorákat** szállíthatok. A javításokat és hangzásokat magam teljesítem.

KLUZSINSKY AGOSTON,
zongora készítő.

HILZER P.

cs. és kir. udv. harangöntő

Bécs-Ujhelyben (Wiener-Neustadt).

ajánlja öntődjéit harangok és egyéb zenészetileg összehangzó harangcsoportok szállítására, bármily nagyságban és hangbeosztás szerint. Jótállás: az előírt hangért, tiszta összehangzásért és a legjobb ércért. — **Harangfelszerelés kovácsolt vasból,** mely által a nagy harangokkal is könnyű a harangozás. A megrendelések gyorsan, lelkiismeretesen, a legintézősebb árak és szétvárt feltételek mellett szállíthatnak.

Kitüntetések: koronás arany érdemkereszt szorgalmas működésért. Két haladási érem 1873. a fogadalmi templom 260 mázsányi harangcsoportjéért. A bécsi iparkiallítás aranyérme 1880. Iparkiallítás Budweis 1889. díszokmány. — Alapítási év: 1838. Eddig 1.252.800 kilogram sulyban 4640 harang szállított el.

Harmonikus 4 hangu sekrestye csengetyűk 25 ft.
Harmonikus oltári csengetyűk, élénk hangzással, darabja:

Alpakkából: 4 csengetyűs 14 ft, 3 csengetyűs 11 ft.
Sárgarézből: 4 csengetyűs 10 ft, 3 csengetyűs 8 ft.

cselekedet, melyek a vádirat szerint az angol egyház törvényeivel ellenkeznek. A bevádolt püspök az illetékeség ellen tett kifogást és azt kívánta, hogy a szinodus elé állítsák, a kifogást azonban nem vették figyelembe. Az érdemleges tárgyaláson a bevádolt püspök tagadta, hogy a felhozott vádak a törvényekkel ellenkezének. Több terbelő tanú kihallgatása után, kik a különböző vádpontokat esküvel erősítették meg, Sir Horace Daney ügyész mondta el vádbeszédét. Az ítéletet csak néhány nap múlva hirdetik ki.

Üdv neked, te lutheri tiszta evangéliom! A petersboroughi protestáns püspök: „Mr. Ma pel szépségesen reád borította a vizes lepedőt. A szabad csürés-csavarás kényelmek gyékényén helyt foglalva azt bizonyítja a Fortnightly Rewiew hasábjain, hogy az államnak teljes lehetetlen Krisztus tanítását és parancsait a magok való teljességükben követnie és elfogadnia; ha pedig megtenné, akkor elviselhetetlen zsarnokká fajulna. A tudós püspök úr famózus gondolatmenete ez: Vajjon lehetséges-e, hogy az állam Krisztus parancsolatai szerint cselekedjék, mikor ezek az ellenállást tiltják, határtalan jótékonytságot és végtelen elnézést parancsolnak? Vajjon az állam feloszlathatja-e hadseregét, elégítheti-e haditájtait, becsünlheti-e törvénysekeit, rendőrségét és börtöneit? Vajjon lemondhat-e jogait méről a nélkül, hogy megszűnjön állam lenni? Aki ezt állítja, az a boldogok házába (lunatic asylum) való! Minden hosszas kommentálás helyett egyszerűen utalunk a szentírás e szavaira: «Te ipsium iudicatis serve nequam! A protestánsoknak meg gratulálunk ilyen püspökökhöz.»

Az Egyesült Államokban, mint a Hoffmann-féle Directory adatai szerint jelenleg 8463 kath. papmunkódi 7420 templomban. A hívők száma meghaladja a 8 milliót. A hitvallás iskolákat mintegy 600.000 tanköteles gyermek látogatja. A legkisebb egyház megye Ch a yenne, melynek eddig csak öt papja és 2106 hívője van.

Az oberamergeri passzió játékokra serényen folynak az előkészületek. A kosztümök legnagyobb részét megújítják, a szinkör pedig teljesen újráépítik. A világhírű passziójátékokból a főpróbát, az eddigi megállapodás szerint, május 18-án fogják megtartani.

A kath. Spanyolországban a nép az influenzát a kegyes Isten büntelő ostaránál tartá s rendkívüli ajtatóságokat tartott. Legnagyobb látogatottságnak a Sz. Rókus tiszteletére rendezett novénák örvendtek. A baj oly mérvben fokozta a felebaráti szeretetét, hogy az ország e súlyos napokban szegényei érdekében valóban csodálatra keltő áldozatokat hozott.

Franciaországban a szabadkőművesek most újabb módokon törik fejüket, hogy miként árthatnának jobban a katholicizmus ügyének. Törvényesek egyelőre arra irányul, hogy a kath. papokat a temetésekül távol tartsák. Ezen célból minden nevesebb ember temetésén testületileg, malteros kötélyen és vakolóval ékesítve jelennek meg.

A franciaországi papoknak a kormány által feloglalt fizetését a nép önkéntes adományok útján pótolja. A kath. lapok gyűjtése fényes eredményt tüntet fel, úgy hogy a fizetés legnagyobb részét már előre folyóvá teheték, mi a kormányt rendkívül lehagolta.

Kitérítve kifiző munka és jó ízlésért.

Kitérítve szép munkáért.

KRISZTA ÉS TÁRSA

a budapesti oltáregylet egyedüli szállító

Budapest, IV. ker. Lipót-utca 21. szám.

Ajánlják bőven felszerelt raktárukat mindennemű romai kath. és görög szertartású

m i s e r u h á k,
dalmatikák, pluviálé és felonokat, reverendák, **czimádák,**
egyházi s egyleti lobogók, egyházi szövet, damaszt, paszománt, rojt, bojt, brüsseli és czérna egyházi csipkében, sz. szobrok, csillárok, kelyhek,

Monstranciák,
stáció-képek, úrkoporsók stb. stb.

Oltár keresztüti
és más képek festését elvállaljuk; készítünk a legelőkelőbb művészek rajzai után **oltárokat,**
szószékeket, szent sirokat, keresztelő kutakat, bronz, china s valódi ezüst tárgyakat u. m. kelyheket, ciboriumokat, oltár, tabernaculum és fali gyertyatartókat, **szászli kereszteteket pacifalékat,** 3 és 4 hangu oltárszengetyűket, füstölőket, tömjéntartókat.

Arany és ezüst himzések barmely rajz szerint művészi leg készülnek. — Tűzaranyszívás v. ezüstözés gyári áron saját gyárainkban legrövidebb idő alatt készülnek.

Megrendeléseket szegényebb egyházközsegeknek részletfizetés mellett is eszközünk.

Nem tetsző tárgyak visszavételnek vagy kiscserélnek.

Gyors és biztos segítség gyomorhajok s azok következményei ellen.

Az egészség fenntartására, az életnedvek s ennek folytán a vérnek tisztítására és tiszta állapotban való fenntartására és a jó emésztés elősegítésére a legjobb s leghatásosabb szer a mar is mindenütt ismeretes és kedvelt

életbalszam Dr. ROSA-tól.

Ezen életbalszam a legjobb s leggyógyhatásosabb gyógyüvekből a legodonosabbban van készítve s különösen minden emésztési bajok, gyomorgrög, étvágyhiány, savanyus felbőgés, verőulcus, aranyeres hajok stb. stb. ellen teljesen hathatósan bizonyul. Ily kitűnő hatásai következtében ezen életbalszam egy bebizonyult, meghibázható háziszereve lett a népnek. Ára egy nagy üveggel 1 ft., kis üveggel 50 kr. Elismert írtatok ezzel bárhonok megtekintés végett rendelkezésre állnak.

Óvás! Hamisítások elkerülése végett, mindenkit figyelmeztetlek, hogy az egyedül általam az eredeti utasítás szerint készített „Dr. ROSA-féle életbalszam” minden üvegcskéje két burokba van csomagolva, s a ynek hátsóoldalain „Dr. ROSA életbalszama a „fekete sashoz” címzett gyógyszer-tártd, FRÄGNER B. Prága 205—III.” nemet, cseh, magyar s francia nyelven utalasho. Valés oldalain pedig az ide nyomott vedjegy látható.

Dr. ROSA életbalszama földesen kapható csak a készítő

FRÄGNER B.

Férekartárban, gyógyszer-tártd „a fekete sashoz” Prágában 205—III., BUDAPESTEN: Török József úr gyógyszer-tártdnál, Király-utca 12. sz. és Budai Emil úr városi gyógyszer-tártdnál a Városház-tercen.

AZ OszT.-magy. monarchia minden nagyobb gyógyszer-tártdban van raktár ezen életbalszamból.

Ugyanott kapható:

„prágai általános házi-kenőcs”,

több ezer hálynyilatkozattal elismert biztos gyógyszer mindenféle gyuladások, sebek és genyenedések ellen. Ezen kenőcs biztos eredménytel használható, a női emőly kuladással, a tej tejesedésénél s az emőly megkeményedésénél szülőkör, kelevénytel, verdeganatoknál, genyes falkákéknál pokolvarnál, körömgöyknél, az agynezvezt körömgöyknél, ekleményedéseknél, felpufladásoknál, migygyógyzatoknál, zsidóganatoknál, erregnél, ekleményedéseknél, felpufladásoknál, ekleményedést, felpufladást a leg- rékeltlen tagoknál stb. Minden gyuladást, daganatot, ekleményedést, felpufladást a leg- rövidebb idő alatt elávóló: s ahol már genyened mutatkozik, ott a daganatot legrö- videbb idő alatt fájdalom nélkül felszívja, kiérleli és kivagyítja.

KAPHATÓ 25 ÉS 35 KRAJČZÁROS SZÉLENCÉKÉBEN.

(Óvás!) Mivel a prágai általános házi-kenőcsöt sokszor utánozzák, mindenkit figyelmeztetek, hogy az eredeti utasítás szerint csak nálam lesz készítve, s akkor valódi, ha a sárga ércszelvény, melyho illeszkedik, város hasznalati utasításokba melyek 8 nyel- ven nyomták: ea két kartonba — melyen az ide nyomott vedjegy — burkolva van.

HALLÁSI BALSZAM legegyszerűsített, számtalan próbá- tet által legbiztosabban elismert szer a nevezhallás kigyógyítására s az egészen évek- tet hallást lehetőleg visszanyerésére. — Egy üveg ára 1 ft.

BIZONYÍTVÁNY.

Alfölirottak a községkbeli plébánia templom szán.ára Stuessler Ferdinand st. Ulrich-grödeni (Tirol) szobrásznál többféle felszerelési tárgyat, nevezetesen: 2 oldal oltárt, 14 stációt, egy tabernaculumot és a föltárhoz 1 szentháromság csoportozatot; továbbá 4 anyagot, 3 szentszobrot s a tb. rendelünk; mindezen tárgyak teljes melegezésünkre szállítottak a nevezett úr által.

Nemcsak egyszerű hívők de mű- értők kiknek vigzsa szemek minden hibát felfedeznek — a legnagyobb mértékben meg voltak elégedve. Mert akár a szabatos rajzokat vesszük, melyek alapján a kivitel a legkisebb részletig hű; akár az ügyes csoportosítást vagy a gyönyörű kinézetét tekintjük, valóami egyszerű gyári munka, nem valban el kell ismerni, hogy ez hanem hogy valódi művészettel készített tárgyakkal állunk szemben.

Különösen megemlítenő hogy a stáció szobrok mindenkire a legnagyobb vonzalmat gyakorolják, mert valódi vallásos ihlet terül el rajtuk, tény hogy az embert akaratlanul ahítatra ösztönzik a mi egybeíratt valósággal a cél, ily alkításokkal.

Mindezek folytán kötelességünknél tartjuk figyelmeztetni, hogy azok, kiknek szabatos kivitelű templomfelszerelési tárgyak beszerzése szívközn felsziki, megrendeléseikkel **Stuessler Ferdinánd szobrászhoz St Ulrich-gröden (Tirol)** forduljanak, kit a legmelegebben ajánlunk.

Lipps, 1889 december 10.

Dr. Grös József, plébános.

(P. H.) Girth Ferenc, templomlatva

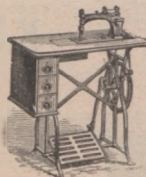
Eredeti Singer-varrógépek.

Minden nagyobb vidéki városban hasonló névű cégeim alatt léteznek fióküzletek, a hol a t. cz. közönségnek a háztartás oly felette hasznos tárgyának egyenesen a gyárból való beszerzése alkalom nyújtatik, mely a hivatalnok urak- és özvegyeknek a legelőnyösebb fizetési feltételek által igen megkönnyítették.

Ismét eladóknak nem szállítok gépeket.

NEIDLINGER G.

Budapest. Teréz-kört 21.

Kitüntetve: Páris, 1855. I. oszt. érem. London, 1862. érdem-érem. Bécs 1873. haladási érem. Barcelona, 1888. aranykorona érdemmel.

HIMMELBAUER ANT. és TÁRSA

cs. és kir. szab. gyáraik: STOCKERAU és MÄHR. OSTRU-ban.

Központi iroda és főraktár: Bécs, I. Wollzeile 11. szám. ajánlják a ft. kath. Papságnak **CERESIN-VIASZ** árúkat, u. m.

Viasz-templomgyertyákat és viaszgyertyácskákat,

úgy méhviasz-illattal mint anélkül, simán és disztive, egyszerű és színezett beeresztéssel; **viaszfátyákat és viasstekeőket**, minden színű karcsonfa gyertyácskákat, sima, recézelt és csavart alakban dobozokban csomagolva, egy vagy vegyített színben. Kapható továbbá:

stearin, stearingyertya és stearin templomi-gyertya

Helios-gyertya, fagygyertya, szappuló és fehérnemű szappan, pipere-szappan, illatszerek végre különféle gliczerin-pipere tárgyak.

Képes árjegysékekkel mindenkor bérmentve szolgálunk.

Alapított 1793.

Alapított 1793.

Ifj. Giani Károly

templomi szövet, egyházi szerek, zászló és műhimzési gyáros

Bécs. VII. Westbahnstrasse 21.

ajánlja a ft. Papság becses figyelmébe tökéletesen stilszerű és művészi kivitelű egyházi szereit, mint: casulákat, dalmatikákat, pluvialekat, teljes ornatusokat, szertartási tárgyakat és zászlókat, azon tiszteletteljes kéréssel, miszerint gyártmányaim szives megrendelése esetében, egyedül a fent jelzett címet

kegyeskedjenek használni, minthogy

külön főraktár

nem tartok.

Dústartalmu képes árjegysékek díj- és bérmentesen küldetnek.

Legjobb minőségű

Alpakka és kínai ezüst.

Herrmann J. L.

Budapest, IV. Váci-utca 24. sz.

Ajánlja minden fajtájú templomi felzerelőnyeit úgy valódi, mint utazott arany és ezüstből, gazdagon szobrászta és tűzben aranyozva, sikerülést kivitálban.

Erdészszűk, csomogó és asztali díszítmények, kenyér-kosarak, tálcák, kávé és tea edények, ezüst és oltartók, csukor-szelecszók, tűzszeszimok, s. b. a legnagyobb választékban kaphatók.

Arjegysékek — kívánatra — díj- és bérmentesen küldetnek!

MAURACHER MÁTÉ JÁNOS

Alapítotott 1818.
Zell im Zillerthal

orgona-készítő intézete

→ SALZBURG ←

Gaisbergerstrasse 13.
szaját, nagyobbított
telepen,
gőzgy. árammal!

A céget úgy bel- mint külföldi szakteknitélyek ajánlják és kiöntetésben részesült, a telepen előállított legnagyobb és legkiválóbb orgonákért, u. m: alapít. templom Admont, St. Florian, Kremsmünster, St. Martinberg, az ékes-egyház, Salzburg, főtemplom Klagenfurt, a városi prépostsági plébánia Graz, az udvari plébánia-templom Ischl stb. a városi alapítványi templom részére pedig most készül egy 43 hangu 9 fogású orgona.

A cég ajánlja magát a ft. Papság és egyházi előjáróságoknak, bármely nagyvagyú új orgona készítésére, valamint meglévőök átalakítására és azon kellemes helyzetben van, miszerint az évváltozó munkákat — szavalósság mellett — a mostani technikai igényeknek megfelelően készíti.

Költségvetések, rajzok, kívánatra. díj- és bérmentesen

Európában legjobbnak elismert és legkedveltebb padlófényműz a

REICHENFELD-féle

NEGATORIN

egy tartóssága, mint feltűnő szép fényo és könnyű kezelhetősége folytán, azonfelül hathatós óvszert képez a rovarok ellen és kírítja azokat minden padozathól, hol NEGATORIN alkalmaztatik.

Kapható a gyári raktárban:

REICHENFELD N.-nél

Budapest. VI., Teréz-kört 1/b.

ovábbá minden nagyobb vásár- és droguista-üzletben. Árak használati utasítással 1 szelencze 1 kilogramm 1 forint, fél kgr. 55 kr.

Ettinger és Társa Hamburg

Szétküldés bérmentesen bárhova 4²/₃ kilos postacsomagokban.

Kávé: Afrik. Mokka o. é. 5 frt 10 kr.
Santos, zöld 5 frt 65 kr.
Kuba, zöld 6 frt 25 kr.
Ceilon, kékes 6 frt 80 kr.
Arany Jáva, sárgás 6 frt 80 kr.
Gyöngy, zöld 6 frt 80 kr.
Tőkehal 4²/₃ kilo 2 frt 20 kr.

Árjegyzék és vámtarifá bérmentesen.

Hirdetéseket

lapunk részére

elfogad a

kiadóhivatal.

Cs. és kir. szab.

Füstölőszén-készítés.

Winding V. A. Feistritz (Dráva melletti) Karintia.

100 drbot tartalmazó rakasz ára 1 frt 80 kr.

Tetemes tömjén-megtakarítás, teljes tisztaság, úgy a sekrestyében mint a templomban, kényelmes meggyújtása és éleszthetése az egyházi szokásoknál használt füstölő paráznak Dr. Mitteregger klagenfurti tanár, hites törvényesülki vegysz. elemzése szerint ezen práp. szén minden ártalmas anyagtól mentes és semmi szén-oxigyógást sem fejleszt.

A szétküldés utánvétel nélkül történik, előleg beküldése nem szükséges.

Az ár megfizetését csak teljes megelégedés esetében igénylem.

Számtalan elismerő nyilatkozat áll rendelkezésemre.

STRAKOSCH és BERGER-féle

mosó-, facsaró- és mángorló gépek.

Az első pilacni részvény-szűrésű gyártmánya PILSENBEH, hordókban és palackokban. — 10 palacktól kezdve házba küldik:

SCHLEINZ KAROLY és TÁRSA

Budapest, VIII. ker. belső-stáció-utca 47. sz.

Arjegysékek ingyen és bérmentve küldetnek.

TUDOMÁNY, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Royalvezető: **Kaposi József.**

Balásfy Tamás.

(1580 — 1625.)

Magyar biboros Cicerónknak. Pázmány Péter esztergomi érseknek egyik általa igen befolyásolt kortársa: Balásfy Tamás püspök. A magyar tudományos Akadémia tudós alelnöke, Fraknoi Vilmos „Pázmány Péter és kora“ cz. jeles munkájában hosszasan foglalkozik e két főpap egymáshoz való viszonyának feltüntetésével. Balásfy — úgymond Fraknoi — „irodalmi érdemei, tolla és ismeretei által. Pázmány mellett tiszteltreméltó helyet foglal el“; méltányos bizonyára hogy mi, kik Pázmány irodalmi munkásságának tisztelettel adózunk, néhány sorban foglalkozzunk Balásfy írói alakjával is, ki sok ideig egymaga osztotta Pázmány polemikus harcaiban s diadalaiban is, — hogy a szellemi rokonság kötelékeivel összefűzött e két alak egymást mintegy kiegészítve, hozzájáruljon azon korszak viszonyainak tökéletes megismeréséhez, melyben mindketten éltek és működtek.

Külön nem ismertetem e kort. — a hitvitázók korát. — melynek az irodalomban tárgyat és irányt adott a reformáció; de a lap keretét szem előtt tartva, a leghitelesebb kútfők nyomán vázlatosan megismertetem Balásfy élettörténetét, nagy figyelemmel levén különösen „tudományosság, szoros egyházi szellem és genialitás által egyiránt kitűnő“ műveinek könyvészeti leírására. Ez utóbbira annál is inkább, mivel azok most nagyobbreszt keresett ritkaságok közé tartoznak, magánosoknál alig, nyilvános könyvtárakban pedig ritkán találhatók, melyeket már Pray „Index librorum rarorum“ cz. 1780—1-ben kiadott kétkötetes művében is ritkáknak mondott.

Balásfy Tamás, régi nemes család sarjadéka, született Kolozsvárott 1580. évi decz. 3-án. Élénk esze, jeles tehetségei kiválóan képesítették az egyházi pályára, melyre kora gyermeksége óta vonzalmat érzett. Miután Kolozsvárott, Bécsben és Rómában dicséretesen bevégzvé előkészítő tanulmányait, pappá lett. Lelkipasztorkodás terén szerzett érdemeinek jutalmazásul tekinthetjük, hogy a 1611-ik évben, tehát alig 31 éves korában Győrött már kanonoki javadalmat nyert, a mihez később a szalavári apátságot s a kapornaki prépostságot is sikerült megszereznie, 1613. aug. 21-én pedig már boszniai püspökké lön. Pázmány hathatós ajánlása folytán az 1617-ik évben pozsonyi préposttá neveztetett ki, a mi sok viszálykodásnak volt okozója közötté és a pozsonyi, nemkülömben a győri káptalanok között, ez utóbbinál azért, mivel az örkanonoki javadalmat továbbra is kívánta megtartani „szegénységének fölségelése, a pozsonyi prépostság fölépítésére, könyvei kiadására szükséges költségek megszerzése végett“ (Fraknoi: i. m.) Az 1621-ik évben váci, 1622-ben pedig pécsi püspökké lett és kancellárrá is kineveztetett. (Somogyi-Lexicon 19. füz. 549. l.) Meghalt Pozsonyban 1625. évi márcz. 10-én. (Ferenczy-Daniél Magyar Írók I. 15. l. 1632-re teszi a halálzásí évet, Knauz (Egyh. Tört. II. 428. l.) a hó és nap megjelölése nélkül 1625-re.)

Balásfynek irodalmi első fellépése volt, midőn 1601-ben vizsgalati tételül Kutassy János esztergomi érseknek ajánlotta. (Dedicatio

thesium ad Joannem Kutassium Strigon. A. Ep. Viennae. 1601. És ha, mint Knauz (Egyh. Tört. II. 429. l.) véli, Katona nem zavarta össze az említendő „Csepregi iskolá“-t az egyedül általa említett (Hist. Crit. XXXI. 822. l.) művel, melynek czime „Refutatio calumniarum in orth. religionem et Petrum Pázmány jactarum“, melynek megjelenése idejét s helyét maga sem közli, így ez volna második műve, mely, a tárgyat is jelző címéből következtetve, valóban igen alkalmas lett volna arra, hogy szerzője ez által Pázmány figyelmét magára, mint elvtársára terelje. E két férfi közötti benső viszonyt, a törekvések azonosságát különben mi sem bizonyítja inkább, mint azon körülmény, hogy Pázmány 1614-ben „Az igazságnak győzedelme“ című, Alvinczi Péter ellen irt munkájának sajtó alá rendezését Balásfyra bízta, ki egy terjedelmes levelet csatolt hozzá e czimmal: „Barátságos intés Alvinczihez“, melyben Pázmány érveit támogatja, érdemeit, jelességeit dicsőíti (Fraknoi: i. m. I. 107. l.).

Balásfy irodalmi szereplésének kezdetét tehát Pázmány és emellett a kath. egyház védelme képezte. Ugyanezen cél volt letesítője következő három nagyszabású munkájának is, melyek teljes cziméi a következők:

1. Csepregi Iskola, kiben, az Lutheranus és Calvinista Praedikátoroknak Tanuságokra. Es Tevelgyésekből való ki térésekre, az Csepregi szitok szaporító morgó Praedikátort, az igazságnak ióra tanító ostorával Iskolázza Balásfy Tamás Bosznai Püspök. Nyomtatott Posenban, M.DC.XVI. Esztendőben. 8-rét, 18 sztlan + 472. lap. — II-ik kiadása. Eger. 1775. 4-r. 463 lap.

2. Epincia Benedicto Nagi, alias. Soce. Ludi Ko[e]szeghiensis, sui nescio, sibimet nocenti, vetulo, sed ninium rudi, ignaro, et Diabolari Paedotribae. Cantata. Posonii. In Aula Archiepiscopali, Anno M.DC.XVI. 4-rét, 24 sztl. lev. — Hogy ez a névtelenül megjelent mű Balásfyé, bizonyítja Frankl: P. P. és Kora I. 158—9. l. és Szabó: Régi Magy. Könyvtár, I. köt. 212. l.

3. Echo Christiana et Catholica. Hoc est, respensio, et repercussio, qua blasphemiae, maledicta, et convicia Lutheranus, quibus in unam, Sanctam, Catholicam, Apostolicam, Romanam Ecclesiam, in Inquisitionem adversus Haereticos Sanctam, in Illustrissimum, et Reverendissimum Dominum, D. Petrum Pazmany, Archiepiscopum Strigoniensem, Locique ejusdem Comitum perpetuum, Primatem Hungariae, Legatum Natum, S. Caes: Regiaeque Majestatis Summum Secretarium, Cancellarium, Consiliarium, et Praepositum Thurocziensem, Lucifuga Lutheranus, Ordinis Praedicatorum Magistri, et Stephani Jairi, fictis sub nominibus, impigit, Reverberantur, Tuendo Bono Ecclesiae Ergo Breviter. Impressum Anno Domini 1616. (Jelige: Jacob: Epist. Cap: 3. vers: 14. et 15. Nolite gloriari, et mendaces esse adversus veritatem; non est enim ista sapientia desursum, sed terrena, animalis, Diabolica.) Hely megjel. nélkül. Kis 8-rét, 188 lap. — Ez a mű is névtelenül jelent meg, de hogy a cím végső szavainak kezdő betűi alatt Balásfy rejlik, kimutatja Frankl: I. m. I. 60. l. és Szabó: i. m. II. köt. 101. l. Így: Thoinas Balási Episcopus Ecclesiae Bosnen sis.

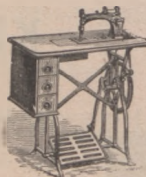
Eredeti Singer-varrógépek.

Minden nagyobb vidéki városban hasonló névű cégeim alatt léteznek fióküzletek, a hol a t. cz. közönségnek a háztartás oly felette hasznos tárgyának egyenesen a gyárból való beszerzése alkalom nyújtatik, mely a hivatalnok urak- és özvegyeknek a legelőnyösebb fizetési feltételek által igen megkönnyítették.

Ismét eladóknak nem szállítok gépeket.

NEIDLINGER G.

Budapesten. Teréz-körút 21.

Kitüntetve Páris, 1855. I. oszt. érem. London, 1862. érdem-érem. Bécs 1873. haladási érem. Barcelona, 1888. aranykorona érdemmel.

HIMMELBAUER ANT. és TÁRSA

cs. és kir. szab. gyáraik: STOCKERAU és MÄHR. OSTRU-ban.

Központi iroda és főraktár: Bécs, I. Wollzeile 11. szám. ajánlják a ft. kath. Papságnak **CERESIN-VIASZ** árúkat, u. m.

Viasz-templomgyertyákat és viaszgyertyácskákat,

úgy méhviasz-illattal mint anélkül, simán és disztive, egyszerű és szinezett beeresztéssel; **viaszfákyákat és viasztekerőket**, minden színű karcásonfa gyertyácskákat, sima, recézett és csavart alakban dobozokban csomagolva, egy vagy vegyített színben. Kapható továbbá:

stearin, stearingyertya és stearin templomi-gyertya

Helios-gyertya, fagygyertya, szappuló és fehérnemű szappan, pipere-szappan, illatszerek végre különféle gliczerin-pipere tárgyak.

Képes árjegyzékkel mindenkor bérmentve szolgálunk.

Alapított 1793.

Alapított 1793.

Ifj. Giani Károly

templomi szövet, egyházi szerek, zászló és műhímezési gyaras

Bécs. VII. Westbahnstrasse 21.

ajánlja a ft. Papság becses figyelmébe tökéletesen stilszerű és művészi kivitelű egyházi szereit, mint: casulákat, dalmatikákat, pluvialekat, teljes ornatusokat, szertartási tárgyakat és zászlókat, azon tiszteletteljes kéréssel, miszerint gyártmányaim szives megrendelése esetében, egyedül a fent jelzett címet kegyeskedjenek használni, minthogy

külön főraktárt

nem tartok.

Dústartalmu képes árjegyzékek díj- és bérmentesen küldetnek.

Legjobb minőségű
Alpakka és kínai ezüst.

Herrmann J. L.
Budapest IV. Váci-utca 24. sz.

Ajánlja minden fajta templomi felszerelvényeit úgy valódi, mint utazott arany és ezüstből, gazdagon ezüstözve és törben aranyozva, sikerűl kivitálban.

Erdész-közök, csomogó és asztali díszítmények, kenyér-kosarak, tálcák, kávé és tea edények, ezüst és olajlámpák, csukor-szelecszkek, tőrre-számok, s. b. a legnagyobb választékban kaphatók.

Árjegyzékek — kívánatra — díj- és bérmentesen küldetnek!

MAURAGHER MÁTÉ JÁNOS

Alapítotott 1818.
Zell im Zillerthal

orgona-készítő intézete
→ SALZBURG ←

Gaisbergerstrasse 13.
szaj, nagyobbított
telepen,
gőzgy. árammal!

A céget úgy bel- mint külföldi szakteknitelyek ajánlják és kiöntetésben részesült, a telepen előállított legnagyobb és legjavább orgonákért, u. m.: alapítv. templom Admont, St. Florian, Kremsmünster, St. Martheberg, székes-egyház, Salzburg, főtemplom Klagenfurt, a városi prépostasági plébánia Graz, az udvari plébánia-templom Ischl stb. a városi alapítványi templom részére pedig most készül egy 43 hangu 3 fogásu orgona.

A cég ajánlja magát a ft. Papság és egyházi előljároságoknak, bármely nagyvagu új orgona készítésére, valamint meglévők átalakítására és azon kellemes helyzetben van, miszerint az évről-évi munkákat — szavatosság mellett — a mostani technikai igényeknek megfelelően készíti.

Költségvetések, rajzok, kívánatra. díj- és bérmentesen

Európában legjobbnak elismert és legkedveltebb padlófenyőmáz a

REICHENFELD-féle

NEGATORIN

egy tartóssága, mint feltűnő szép fényo és könnyű kezelhetősége folytán, azonfelül hathatós óvszert képez a rovarok ellen és kirtija azokat minden padozathól, hol NEGATORIN alkalmaztatik.

Kapható a gyári raktárban:

REICHENFELD N.-nél

Budapesten. VI., Teréz-körút 1/b.

ovább minden nagyobb fűszer- és droguista-üzletben
Arak használati utasítással 1 szelence 1 kilogramm 1 forint, fél kgr. 55 kr.

VÉDJEGY

Ettinger és Társa Hamburg

Szétküldés bérmentesen bárhova 4²/₃,
kilos postacsomagokban.

Kávé: Afrik. Mokka o. é. 5 frt 10 kr.
Santos, zöld 5 frt 65 kr.
Kuba, zöld 6 frt 25 kr.
Ceilon, kékes 6 frt 80 kr.
Arany Jáva, sárgás 6 frt 80 kr.
Gyöngy, zöld 6 frt 80 kr.
Tőkehal 4²/₃, kilo 2 frt 20 kr.

Árjegyzék és vámtarifá bérmentesen.

Hirdetéseket

lapunk részére

elfogad a

kiadóhivatal.

Cs. és kir. szab.

Füstölőszen-készítés.

Winding V. A. Feistritz (Dráva melletti) Karintia.

100 drbot tartalmazó rakasz ára 1 frt 80 kr.

Tetemes tömjén-megtakarítás, teljes tisztaság, úgy a sekrestyében mint a templomban, kényelmes meggyújtása és élesíthetése az egyházi szokásoknál használt füstölő paráznak Dr. Mitteregger klagenfurti tanár, hites törvényesül gyegysz elemzése szerint ezen práp. szén minden ártalmas anyagtól mentes és semmi szén-oxigyaszt sem fejleszt.

A szétküldés utánvét nélkül történik, előleg beküldése nem szükséges.

Az ár megfizetését csak teljes megelégedés esetében igénylem.

Számtalan elismerő nyilatkozat áll rendelkezésemre.

STRAKOSCH és BERGER-féle

mosó-, facsaró- és mangorló gépek.

Az első pilcni részvény-szűrésű gyártmánya PILSENBEH, hordókban és palackokban. — 10 palacktól kezdve házba küldik:

SCHLEINGZ KAROLY és TÁRSA

Budapest, VIII. ker. belső-stáció-utca 47. sz.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

TUDOMÁNY, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Rovatvezető: **Kaposi József.**

Balásfy Tamás.

(1580 — 1625.)

Magyar biboros Cicerónknak. Pázmány Péter esztergomi érseknek egyik, általa igen befolyásolt kortársa: Balásfy Tamás püspök. A magyar tudományos Akadémia tudós alelnöke, Fraknói Vilmos „Pázmány Péter és kora” cz. jeles munkájában hosszasan foglalkozik a két főpap egymáshoz való viszonyának feltüntetésével. Balásfy — úgymond Fraknói — „irodalmi érdemei, tolla és ismeretei által. Pázmány mellett tiszteltreméltó helyet foglal el”; méltányos bizonyára hogy mi, kik Pázmány irodalmi munkásságának tisztelettel adózunk, néhány sorban foglalkozzunk Balásfy írói alakjával is, ki sok ideig egymaga osztozott Pázmány polemikus harczaiban s diadalaiban is, — hogy a szellemi rokonság kötelékeivel összefűzött e két alak egymást mintegy kiegészítve, hozzájáruljon azon korszak viszonyainak tökéletes megismeréséhez, melyben mindketten éltek és működtek.

Külön nem ismertetem e kort, — a hitvitázók korát, — melynek az irodalomban tárgyat és irányt adott a reformáció; de a lap keretét szem előtt tartva, a leghitelesebb kütfők nyomán vázlatosan megismertetem Balásfy élettörténetét, nagy figyelemmel levén különösen „tudományosság, szoros egyházi szellem és genialitás által egyiránt kitűnő” műveinek könyvészeti leírására. Ez többira annál is inkább, mivel azok most nagyobbbrészt keresett ritkaságok közé tartoznak, magánosoknál alig, nyilvános könyvtárakban pedig ritkán találhatók, melyeket már Pray „Index librorum rarorum” cz. 1780 — 1-ben kiadott kétértetűs művében is ritkáknak mondott.

Balásfy Tamás, régi nemes család sarjadéka, született Kolozsvárott 1580. évi decz. 3-án. Élénk esze, jeles tehetségei kiválóan képesítették az egyházi pályára, melyre kora gyermeksége óta vonzalmat érzett. Miután Kolozsvárott, Bécsben és Rómában dicséretesen bevégzé előkészítő tanulmányait, pappá lett. Lelkipasztorkodás terén szerzett érdemeinek jutalmazásul tekinthetjük, hogy a 1611-ik évben, tehát alig 31 éves korában Győrött már kánanoki javadalmat nyert, a mihez később a szalavári apátságot s a kapornaki prépostságot is sikerült megszereznie, 1613. aug. 21-én pedig már boszniai püspökké lön. Pázmány hathatós ajánlása folytán az 1617-ik évben pozsonyi préposttá neveztetett ki, a mi sok viszálykodásnak volt okozója közötté és a pozsonyi, nemkülömben a győri káptalanok között, ez utóbbinal azért, mivel az órkanonoki javadalmat továbbra is kívánta megtartani „szegénységének fölségelése, a pozsonyi prépostság fölépítésére, könyvei kiadására szükséges költségek megszerzése végett” (Fraknói: i. m.) Az 1621-ik évben váczai, 1622-ben pedig pécsi püspökké lett és kancellárrá is kineveztetett. (Somogyi-Lexicon 19. füz. 549. l.) Meghalt Pozsonyban 1625. évi márcz. 10-én. (Ferenczy-Danielik Magyar Irók I. 15. l. 1632-re teszi a halálózási évet, Knauz (Egyh. Tört. II. 428. l.) a hó és nap megjelölése nélkül 1625-re.)

Balásfynek irodalmi első fellépése volt, midőn 1601-ben vizsgalati tételül Kutassy János esztergomi érseknek ajánlotta. (Dedicatio

thesium ad Joannem Kutassium Strigon. A. Ep. Viennae. 1601. És ha, mint Knauz (Egyh. Tört. II. 429. l.) véli, Katona nem zavarta össze az említendő „Csepregi iskolá”-t az egyedül általa említett (Hist. Crit. XXXI. 822. l.) művel, melynek czime „Refutatio calumniarum in orth. religionem et Petrum Pázmány jactarum”, melynek megjelenése idejét s helyét maga sem közli, így ez volna második műve, mely, a tárgyat is jelző címéből következtetve, valóban igen alkalmas lett volna arra, hogy szerzője ez által Pázmány figyelmét magára, mint elvtársára terelje. E két férfiú közötti benső viszonyt, a törekvések azonosságát különben mi sem bizonyítja inkább, mint azon körülmény, hogy Pázmány 1614-ben „Az igazságnak győzedelme” című, Alvinczi Péter ellen irt munkájának sajtó alá rendezését Balásfyra bízta, ki egy terjedelmes levelet csatolt hozzá e czimmal: „Barátságos intés Alvinczihez”, melyben Pázmány érveit támogatja, érdemeit, jelességeit dicsóiti (Fraknói: i. m. I. 107. l.).

Balásfy irodalmi szereplésének kezdetét tehát Pázmány és emellett a kath. egyház védelme képezte. Ugyanezen cél volt létesítője következő három nagyobb szabású munkájának is, melyek teljes czímei a következők:

1. Csepregi Iskola, kiben, az Lutheranus és Calvinista Praedikátoroknak Tanúságokra. Es Tevelgyésekből való ki térésekre, az Csepregi szitok szaporító morgó Praedikátort, az igazságnak ióra tanító ostorával Iskolazza Balásfy Tamás Bosznai Püspök. Nyomtatott Posenban, M.DC.XVI. Esztendőben. 8-rét, 18 szltan + 472. lap. — II-ik kiadása. Eger. 1775. 4-r. 463 lap.

2. Epicinia Benedicti Nagi, alias. Soce. Ludi Ko[e]szeghiensis, sui nescio, sibimet nocenti, vetulo, sed nimum rudi, ignaro, et Diabolari Paedotribae. Cantata. Posenii. In Aula Archiepiscopali, Anno M.DC.XVI. 4-rét, 24 sztl. lev. — Hogy ez a névtelenül megjelent mű Balásfyé, bizonyítja Frankl: P. P. és Kora I. 158—9. l. és Szabó: Régi Magy. Könyvtár, I. köt. 212. l.

3. Echo Christiana et Catholica. Hoc est, respensio, et repercussio, qua blasphemiae, maledicta, et convicia Lutheranorum, quibus in unam, Sanctam, Catholicam, Apostolicam, Romanam Ecclesiam, in Inquisitionem adversus Haereticos Sanctam, in Illustrissimum, et Reverendissimum Dominum, D. Petrum Pázmány, Archiepiscopum Strigoniensem, Locique ejusdem Comitum perpetuum, Primate[m] Hungariae, Legatum Natum, S. Caes. Regiaeque Majestatis Summum Secretarium, Cancellarium, Consiliarium, et Praepositum Thurocziensem, Lucifuga Lutheranus, Ordinis Praedicatorum Magistri, et Stephani Jairi, fictis sub nominibus, impegit. Reverberantur, Tuendo Bono Ecclesiae Ergo Breviter. Impressum Anno Domini 1616. (Jelige: Jacob: Epist. Cap: 3. vers: 14. et 15. Nolite gloriari, et mendaces esse adversus veritatem; non est enim ista sapientia desursum, sed terrena, animalis. Diabolica.) Hely megjel. nélkül. Kis 8-rét, 188 lap. — Ez a mű is névtelenül jelent meg, de hogy a czim végső szavainak kezdő betűi alatt Balásfy rejlik, kimutatja Frankl: I. m. I. 60. l. és Szabó: i. m. II. köt. 101. l. így: Thomas Balási Episcopus Ecclesiae Bosnen sis.

Ha a Pázmányval folytatott levelezéséből nem is volna ismeretes, az elősorolt három műből is nyilvánvaló Balásfynek Pázmányval karöltve való működése az irodalmi küzdő téren. Balásfy ugyan nem írta továbbí munkáit egyedül azon czélból, hogy Pázmánynek a támadások visszaverésében segítségére legyen, de a czél ugyanaz volt, mint Pázmányé, t. i. a megtámadott, a tekintélyében megingatott kath. anyaszentegyház emelése, szent tanainak megszilárdítása. Mindannyi azon ismert éles hangon van írva, mely a hitvitázóknak közös sajátjuk; de egyszersmind elegendő tanubizonyoságot tesz Balásfynek mind a hittudományokban való alapos jártaságáról, mind a törvény- és történettudomány tágas mezején tanúsított bő ismereteiről. Nem ismertetem azokat külön-külön; mert hisz a kor sajátos szokása szerinti hosszas czimeik tárgyukat eléggé megismertetik. Megjelenésök sorrendje szerint így következnek:

4. Apologia pro Clero, et alius Catholicis Hungariae sive Refutatio libelli, cui titulus est, Quaerela Hungariae, qui causas Belli Hungarorum, adversus Ferdinandum Secundum, Electum Romanorum Imperatorem Semper Augustum, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Regem etc. Clerum, ac alios Catholicos esse, confinxit. Scripta a Thoma Balasfi Episcopo Bosnense, et Praeposito Posoniense. Viennae Austriae. Apud Gregorium Gelbhar, in Contubernio Agni, Anno M.DC.XX. 8-rét, 129 lap.

5. De fidelitate subditorum erga Principes, ubi opportune de solenni Regis Hungariae eligendi et coronandi actu disseritur. Viennae Austriae Typis Mathaei Formica in Collegio Rosae Anno MDC.CXX. 8-rét, 143 lap. — Ajanlva van II. Ferdinánd királynak Újból megjelent 1661-ben. 8-r, 55 l.

6. Castigatio Libelli Calvinistici, cui titulus: Machiavellizatio, quem Calvinista quidam Praedicans, Responsi nomine ad secretiss. Instructionem Gallo-Britanno Batavam Friderico V. Comiti Palatino Electori datam. Viennam Austriae misit et vulgavit. Castigatus a Th. Balasfi. Aug. Vindel. M.D.CXX. 3-rét, 26 l.

7. Repetito Castigationis et destructio destructionis Petri P. Alvinczi, Calvinisticae Cassoviensis Praedicantis, et olim Boeskaianae et nunc Bethlenianae in Hung. Rebellionis inter primos Authoris, quibus ille Castigationem libelli sui Calvinistici, quo secretiss. Instructionem Gallo-Brit. Batavam Friderico V. Comiti Pal. datam. Responsi nomine conviciator impetiverat, novo Libello, sub nomine: Resultationis, reverberare et vera falsis destruere contendit contraque. Ferdinandum II. ac alias impuras calumnias profudit, ob idque iterato casti atur. Viennae. 1620. 4-rét, 108. l. Lásd Lányi-Knauz: Egyh. Tört. II. 430. l.

8. Bethleniani Novizoliensis Articuli Vigesimaquinti, contra Thomam Balasfi. El: Episcopum Bosnensem, et Praepositum Posoniensem editi Refutatio. Authore Eodem Thoma Balasfi, El: Episcopo, et Praeposito. Viennae Austriae, Excudebat Matthaues Formica, in Collegio Rosae, Anno M. DC. XXI. Kis 4-rét, 18 sztl. lev.

9. Christiana Réspensio ad Libellum Calvinisticum Alberti Molnár Hungari, Paedagogi Oppenheimensis, in quo et saecularis concio Abrahami Sculteti Calv. Praedicantis ex Germ. idiomate in Hung. versa est, et sacro s. B. Virginis aedes Lauretana idoli Lauretani convicio blasphemata. Viennae. 1621. 4-rét, 104 l. — Ezen műben hathatósan védelmezi a Bold. Szűz tiszteletét.

Ezek Balásfy irodalmi nevezetes munkalkodásának főbb termékei. Ezek annál inkább érdemlik, hogy köztudomásra jussanak, vagy hogy enléük megújíttassák, minél kevésbé tartottak számat elismerésre az ellenkező áramlat képviselői részéről, kik azokat nem egyszer heves megtámadtatásban részesítették. Balásfy mindig szem előtt tartotta Lipsiusnak azon mondását, hogy „Ducem argum esse oportet, in tergo, in fronte, in capite, in pedibus oculis habere“ (Lib. 4. de milit. Rom. Dial. 20. Id. Balásfy: Bethl. Noviz. refut.), — s azért mindig résen állott és az igazság hevéből lelkesítve irta a védelmet, illetve czafolatot. Pázmányra ráfogta az irodalomtörténetnek egyik multszázadbeli protestans írója, Bod, hogy ő „sok méltatlan

váddal terhelte mind a Reformata Apostoli (sic!) sz. vallást, mind annak Ténitőit, l. Hatlan s csak a maga agyából született, képzelt hibákat reájok fogott, fejér fogakkal nevelte, csúfolta stb.“ (Magyar Athenás, 1766. 5. lap) Ugyanezt mondhatta volna Balásfyról is, ki szintén ugyanazon írói jus gladii-val élt és a maga módja szerint küzdött a tévelygés és tudatlanság ellen. Hogy az elmégesedett viták folyamán, — midőn, valamint a most bemutatott Bod-ot, úgy az időbeni hitsorsosait sem az igazság keresése vezette, — a hozzájuk való módok és eszközök válogatására nem igen volt érkezősük a megtámadott kath. egyház bátor véelőinek, azt könnyebb beismerni, mintsem a fölött csodálkozni vagy azt mentgetni, esetleg eltagadni akarni. Mi a 16. és 17. századbeli vallási viták zivartara után nem kívánczunk. Teljes mértékben tiszteljük azonban azokat, kiknek nevük — mint Balásfy is — a „pro aris et focis“ harczban csiszolódott oty fenyésre, hogy velük századok múltával is foglalkozni érdemesnek tartjuk. Töröljük le a port becses termékeikről, forgassuk azokat, nemcsak nyelvészeti szempontból tanulmányozgatva azokat, mint azt megszoktuk — hisz ezt teszik az akademikusok is, hanem keresve bennök azon elrejtett kincseket, melyeket mind magunk, mind mások hasznára értékesíthetünk. Ez lesz elismerésünknek, melyel nagy férfainknak tartozunk, legszebb adója!

Zelliger Alajos.

IRODALMI RÖVID HÍREK.

Megjelent: Magyar írók élete és munkái A magyar tudományos Akademia megbízásából írta Id. Szinyeyi József a magyar nemzeti múzeumi hirlap-könyvtár öre. I. kötet 1. füzet. Aachs — András. Budapest, 1890. Kiadja Hornyánszky Viktor akad. könyvkereskedése. Ára 50 kr. Az előttünk fekvő első öt ív rendkívül sokat ígér. Óriási munka, mely pártatlan szorgalommal, szakavatottsággal és lelkiismeretességgel van összeállítva. Szerző fölkeri a magyarországi írókat, hogy életrajzi adataikat és irodalmi működésük jegyzékét hozzá mielőbb beküldjék: a megjelent életrajzok pótlását is szívesen veszi és azt a pótlékban közli teszi.

Külön lenyomatok: Kultúr-állapotok Németországban a reformáció után. Janssen »Geschichte des Deutschen Volkes seit dem Ausgang des Mittelalters. VI. kötetének nyomán összeállította Dr. Vargha Dezső. Esztergom, 1890. Buzárovits Gusztáv könyvnyomdája. Nagy 8°. 90. lap. Janssen nagy művének magyarra való fordítását, melylyel egy időben néhány egyházi férfiú komolyan foglalkozott, mihely híret vetlök ennek, nem tartottuk helyes gondolatnak. Ily kivonatot készíteni azonban belőle, mint a milyent Dr. Vargha Dezső a hatodik kötetből állított össze, az már aztán czéla vezető, szép munka lenne. Érdekes tartalom könyved, kellemes előadással párosul ebben a kis füzetben, melyet fiatal tudós szerzője (lakik: Budapest, I. ker. kir. palota) egy öt krajczáros bélyeg beküldése mellett bárkinek ingyen küld meg. **Írta Dr. D. Eötvös, Trefort és a Kereszténység.** Apologétikai tanulmány. Irta Dr. Dudek János a nyitrai püspöki hittudom. liceumon ny. r. tanár. Esztergom, 1890. Buzárovits Gusztáv könyvnyomdája. Nagy 8° 210 lap. E tanulmány az előbbi füzettel együtt a »M. Sion«-ban látott először napvilágot.

Makra Imre és Róna József lelkészek megrendelésre való fölhívást boesátottak ki a következő czímű fordított munkára: »A Kereszténység védelme erkölcsi és művelődési szempontból« írta Weisz Fr. Albert. (»Apologie des Christenthums vom Standpunkte der Sitte und Cultur.«) A fordítók, hogy műüket minél könnyebben megszerezhetővé tegyék, füzetenként adják ki »Hítvédelmi füzetek« czim alatt. Minden füzet legalább hat nyolczadrét ivet fog magában foglalni. Ára 60 kr.

Jogász János baranya-jánosi plébános »Káté imakönyve« című művére hirdet előfizetést. A káté-imakönyv főcélja az elemi káté kérdéseit imába foglalni, — a mi bizonyára egészen új eszme, — s oda hatni, hogy a gyermekek a legzükségesebbeket már az ima által is úgy elsajátíthassák, hogy azokat soha el ne feledjék. Az ima s egyszersmind ekeke könyv csinosan kiállítva 16-od alakban vászonba kötve megjelenni. Egy példány 25 kr; tíz pld. egyszerre megrendelve 2 fnt, ötven pld. 9 fnt, száz pld. 16 fnt. A megrendeléseket Jánosiba u. p. Magyar-Szék, Baranya-megye, kell küldeni.

LELKIPASZTOR

Rovatvezető: **Klinda Teofil dr.**

Kivánatos-e a böjti fegyelem enyhítése?

Az egyháznak harmadik vagyis a böjtre vonatkozó parancsolata ősrégi, sőt bizvást mondhatjuk: lényegben oly régi mint maga az egyház, a mennyiben egész az apostolok korába vezethető vissza; csak hogy századok folytán tekintettel a nagyon is megváltozott társadalmi viszonyok és életkörülményekre, melyek alatt az emberek mind jobban elpuhultak és elsatnyultak, a növekvő igények folytán pedig hova tovább kényesebbek lesznek, a böjt sokat vesztett eredeti szigorúságából, úgy hogy a nyugoti egyháznak mai napság érvényben levő böjti fegyelme a réginek csak halvány árnyéka. A böjti fegyelem eredeti szigorúságán rést ütött az ellenkező hosszas gyakorlat. Enyhített a szokás, de főleg a törvényes felmentés, melyet az egyház feje a körülmények nyomása alatt s ennek külön megbízásából a püspökök is engedélyeznek.

Hazánkban a böjti fegyelem oly enyhe, oly könnyű mint tán sehol e széles világon, a mint ezt a püspökök nagyobb böjtös parancsolat-levelei bizonyítják, olyannyira, hogy a kik azokat figyelemmel lapozgatja majdnem azt hiszi, hogy e téren további engedményeket tenni szinte lehetetlen, vagy legalább is nem tanácsos, nem célszerű. Mindazonáltal vannak olyanok is karsársaim között, — még pedig lelkes, buzgó papok — a kik ellenkező véleményen vannak s a böjti fegyelem még nagyobb mérvű enyhítését nemcsak óhajtják, hanem üdvö-nek és célszerűnek tartják a hívek érdekében. Miután egyes összejövetelek alkalmával ez úgy már többször szóba lön hozva, bennünket pedig több oldalról felszólítottak a magunk egyezteté nyilvánítására, szívesen teszünk eleget ez óhajnak, felkérve egyúttal másokat, hogy alkalomadtán ők is szóljanak a dologhoz tárgyilagosan, tapintattal és tisztelettel.

Mindenek előtt meg kell jegyeznünk, a mi különben is világos, hogy midőn a böjtnék felmentés által való enyhítéséről szólnak, az csupán csak a húsféléknek böjti napokon való élvezetére vonatkozhatik; mert a tulajdonképeni böjt (ieiunium) alól való oly általános felmentést, mely az egész egyházmegyére szólna, a püspökök csak sürgős és kivételes esetek alkalmával pl. járványos nyavalyák idején engedélyezhetnek. (Lásd XIV. Benedek 1741. máj. 30. apostoli körlevele: Non ambigimus.)

Azt hisszük, hogy oly körülmény, mely a böjt alól való felmentésre alapos okot szolgálhatna, hazánkban jelenleg seholsem forog fenn, ha csak nem az influenza, melyre való tekintettel a szentszék f. é. jan. 30. kelt külön felhatalmazó levélben megengedte, hogy a betegség tartama alatt a püspökök saját megyéjük területén a negyvennap böjt alól felmentést adhassanak. (ut fideles, queis praesent, a lege solvant, qua abstinentiam et ieiunium servare tenentur.) E kivételes esettől eltekintve, az egyház által előírt böjttől hazánkban mindenki, a ki arra kötelezve van, minden nehézség nélkül megtarthatja. Ha az életben sokan a böjt (ieiunium) törvényét mégis megszegik, abból csak az következik, hogy a lelkipásztorok figyelmeztessék hiveiket a fennálló törvényre s mibenlétére, mert vajmi kevesen vannak ezzel tisztában, azt hívének, hogy a böjti napon húst nem esznek, azzal köteleességeknek eleget tettek. Ez okból nagyon célszerű, ha a lelkipásztor a nagy böjt közeledtével megmagyarázza övének a böjt fogalmát és czélját, azok ellen pedig a kik készakarva szegik meg a böjti parancsolatot atyai szigorúsággal fellép.

Nehogy tehát félreértsenek, ismételnünk kell, hogy a tulajdonképeni egyházi böjt, mely egyszeri jóllakást enged meg napjában, egy kis jóakarattal mellett könnyedén tartható meg; egészen másképen áll a dolog a húsféléktől való megtartóztatásra (abstinentia) vonatkozólag.

A püspököknek a sz. szék által ötödévenként engedélyezettnek szokott felhatalmazások (facultates quinquennales) egyik pontja (19.) rendesen így szól: „Dispensandi, quando videbitur, super esu carnis, ovorum et lactiniorum, tempore ieiuniorum et praesertim quadragesimae“. Ezek szerint tehát egészen a megyés-püspök belátására van bízva, hogy a húsfélék (carnes) élvezését böjti napokon megengedje: vagyis a felmentés megadásánál egyedül a hívek lelki java s az egyház érdeke jöhet tekintetbe. Már most csupán azon kérdés merülhet fel, vajjon tényleg vannak-e okok, a melyek kívánatossá teszik, hogy egyes püspökök igénybe véve ezen apostoli

meghagyáson alapuló joghatóságukat, még nagyobb mérvű engedményeket tegyenek a böjtölésre nézve, illetve tanácsos és kívánatos-e hogy a húsfélék élvezését az eddig szokásban volt napokon (szerda, péntek, szombat,) kívül is megengedjék a nagyböjti időben. Szerény nézetünk szerint ez nagyon is óhajtható, a mennyiben mellette szólnak oly fontos okok, melyek elől mai napság elzárkózni nem lehet.

Ilyenek:

1. A mai társadalmi viszonyok között igen sok ember — tehát katolikus is — a fogadóban való étkezésre van utalva, s hogy itt tiltott napokon is húsfélét talál a vendéglős. — eszik a vendég, ez oly elismert tény, mely nem szorul hosszabb bizonyítgatásra. A ki mégis kétkelkednék állitáson igazságában, menjen el böjti napon valamely vendéglő mellett s csakhamar meg fog győződni a szomorú igazságról, mely szerint nemcsak a fővárosban, hanem még a vidéki kisebb városokban is tömegesen lesz az egyház e parancsolata megszegve. Megengedem, hogy az itt hússal lakmározó emberek, tán ugyanazon vendéglőadóban böjti ételt is kaphatnának, habár itt-ott — főleg nagy városokban — még a legjobb akaral mellett sem. Akármiként álljon azonban a dolog, annyi bizonyos, hogy mindazokat a kik ily napokon tiltott étkeket élveznek, nem lehet vallástalanoknak vagy az egyház parancsolatai konok megvetőinek nyilvánítani, a mint valóban a legtöbben nem is azok, daczára annak, hogy nem egy könnyen bírhatók rá a böjti törvény (abstinentia) megtartására. Ha még oly szép szavakkal kötjük is szívökre az egyház iránt való engedelmességet, a legközelebbi alkalommal ismét csak megszegik a böjti törvényt s mehetségökre rendesen azt szokták felhozni, hogy fogadóban ha épenséggel nem is lehetetlen, de bajos böjti ételt kapni, azonfölül mások még tüntetésnek, nagy képiüködésnek veszik, ha valaki húsféléket nem eszik. Ugyan mit-tevők legyünk ily emberekkel? sokszor mily kínos helyzetbe hozzák ezek a lelkipásztort a gyónásokban! De eltekintve ettől, mily számandó az ilyen szerencsétleneknek saját lelki állapotuk! Tudjuk ugyanis, hogy a meddig a böjti parancsolat fennáll szigorúan — (sub gravi) — kötelez, s az erkölcstanitók egyező véleménye, (sententia communis) tanítása szerint, halálos bünt követ el, a ki azt készakarva megszegi.

Ilyetén módon azután — hacsak tudatlanság vagy egyéb mentő körülmény fenn nem forog — bűn bűnre lesz halmozva, s az egyház parancsolata, mely a lelkek javát czélozza, az ellenkezőt eszközöli s az illetőknek — persze saját hibájok folytán — vesztére van. Ha ez csak imitt-amott, gyéren fordulna elő, úgy e körülményt legkevésbé sem sorozhatnók azok közé, melyek kívánatossá teszik, hogy az egyház böjti fegyelme (quoad abstinentiam) enyhítessék, mert nemsokára azután az egyház minden törvénye és parancsolata alól adhatna felmentést; csak hogy a mi esetünkben nem egyesekről, hanem a hívek nagy részéről, a társadalom egész osztályáról van szó. Az anyaszentegyház híveivel szemben sohasem volt mostoha, soha túlszigorú, hanem az édes jó anyja példájaként gondozza övéit s épen azért mindenkor szívesen elnéz az eredeti szigorúságtól, midőn oly egyházi törvényről van szó, melyen enyhíteni, könnyíteni bármikor lehet, ha a hívek nagy részének lelki üdvössége ezt megköveteli. Az erkölcstanitók tanítják, hogy az egyházi törvényhozó nemcsak jogosítva van, hanem köteles is ily esetben a törvény alól fölmentést adni, mert a hívekre nem létezhetik nagyobb kár, mintha saját lelkök üdvössége forog kockán.

2. Határozottan tévedne azonban, a ki azt hinné, hogy csak olyanok szegik meg tömegesen az egyház böjti parancsolatát, a kik rendesen vendéglőadókban étkeznek, mert megszegik azt igen gyakran még olyanok is, a kik hébe-hóba, vagy csak véletlenül kerülnek vendéglőbe. A falusi emberről elmondhatjuk, hogy odahaza, meg lehetős lelkiismeretességgel tartózkodik a húsféléktől s mégis, ha útja ily napon ügyei elintézése végett a városba viszi, majdnem biztosra vehető, hogy nem törődve az egyház tilalmával húst fog enni, azzal vigasztalódva, hogy «*mások is húst esznek*», — vagy «*még sem lesz az oly nagy bűn*» gondolva magában. Hogy az agyafúrt gondolkozási parasztemberrel szemben hiába való a lelkipásztor legjobb akaratu figyelmeztetése, azt mondanom sem kell.

3. A mai drága világban azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a húsfélék — főleg a nagy városokban — aránylag sokkal olcsóbbak, mint a böjtiek, úgy hogy nagyon nem egyszer hallottam a jellemző mondat: *bajtólani drága mulatság*. Igen a mai világban drága minden: a lakás, a ruházat, a gyermekek tanítása, — nagyok az igények, de pénz mindenütt kevés. Ezért például legkevésbé sem vehetem zokon egy-két ismerős családnál, ha látom, hogy a pénteki megtartóztatás lelkiismeretesen meg lesz tartva, a negyvennap, kántor vagy adventi böjtök pedig figyelmen kívül

hagyva, egyszerűen azon okból mivel a bőjti étel drágább volta mellett még kevésbé is kiadó, a mi bizony számos tagú családnál sokat számít.

4. Sokszor megesik, hogy pénteki napra esik valamely parancsolott ünnep, ilyenkor azután még olyanoknak is, a kiknek lelkiismeretessége semmi kívánni valót sem hagy hátra, nagyon de nagyon nehezőkre esik az absztinencia, főleg ha az ünnep olyanok közé tartozik, melyeket hagyományos kegyelettel szokott egyes ország, vidék vagy város lakossága megünnepelni. Kérdezzük meg csak a jó falusi népet, mily zavarban van a háziasszony, ha az egyház napja, búcsú napja péntekre esik! Hogy ily alkalommal újjainkon számlálhatjuk meg azokat, a kik húst nem élveztek, azt mondani sem kell.

Ha már most az eddigieket összegezzük, azon eredményre jutunk, hogy nemcsak képzelet, hanem való, észszerű és méltányos, ne mondjuk sürgős okok vannak, melyek a bőjti fegyelmet tovább enyhítését (quoad abstinentiam) kívánatosá teszik hazánkban is, úgy a mint ez a külföldön már évek óta szokásban van. A főkérdés itt csak az lehet, hogy ha az egyházi előjárók a bőjti enyhítését csakugyan szükségesnek tartják, mennyire szabad e könnyítés czéljából engedményeket tenniök, hogy az használjon s ne árton. Ezt megítélni mások dolga.

S. R. Universalis Inquisitio

ad omnes archiepiscopos episcopos et locorum ordinarios catholici orbis.

Apostolicae potestatis et benignitatis curas ad se vocavit conditio et genus morbi, qui hoc tempore non Europam modo sed alias Orbis regiones late pervasit. Hoc enim grassante malo peremptus Sanctissimus Dominus Leo XIII. pro summo studio quod gerit, ut non solum in iis, quae animi sunt, sed in iis etiam quae sunt corporis bono Fidelium consulat. Suae sollicitudinis esse putavit, ea praesidia, quae in sua potestate sunt, conferre Fidelibus, quae corporis vitaeque incolumitati adversus morbi vim dominantis predesse posse visa sunt. Quamobrem ministerio Sacri Consilii Supremi Romane Universalis Inquisitionis utens, omnibus Archiepiscopis Episcopis et locorum Ordinariis Catholici Orbis, cunctis in regionibus, qua morbus, de quo supra dictum est, incubuit, Apostolica auctoritate facultatem impertit, ut Fideles, quos praesunt, a lege solvant, qua abstinentiam et ieiunium servare tenentur, donec isdem in locis ipsorum iudicio, hanc Apostolicam indulgentiam publicae valetudinis ratio et conditio requirant. Optat autem Sanctitas Sua, ut dum Fideles Apostolica hac benignitate utuntur, studeant impensius piis vacare operibus, quae ad divinum elementium demerendam valent. Quapropter eos hortatur, ut sublevandis caritate egenis, celebrandis ad preces et sacra officia temp'is, frequentique sacramentorum usui ad Deum exorandum placandumque studiose dent operam, cum aperte pateat, crebra quibus affligimur mala ad divinum institium esse referenda, quae ob corruptos mores et late exundantem flagitiorum colluviem iustas poenas ab hominibus expetit.

Romae, die 30 Ianuarii Anno 1890. R. Card. MONACO.

Decreta Cong. Rom.

Debium. Utrum lege vetitae permixtionis cum carnibus, comprehendantur piscium sale siccati, seu encrasi choli (gallice: anchois), harengi aliaque his similia; an misceri possint ad instar condimentis alterius feruli? Responsum: Pisces sale siccatos, vetari miscere cum carnibus quoties carnis et piscium mixtio vetita est. (S. Poenit. 10 10 Januar. 1834)

Debium. Utrum tempore ieiunii ei, cui licitus est esus carnum, liceat miscere testacea marina, quae improprie fructus maris dicuntur, sed vulgo pisces censentur, i. e. ostreas, caneros? Resp. Testacea marina, quae improprie fructus maris dicuntur, sed vulgo pisces, vetari miscere cum carnibus, quoties carnis et piscium mixtio vetita est. (S. Poenit. 16 Jan. 1834.)

Debium. Utrum obligatio de non permiscendis piscibus cum carne diebus quadragesimae, attingat omnes qui vi indulti caribus vesci possunt, vel solummodo eos qui ieiunant? Respons. *Afirmative* quoad primam partem, *negative* quoad secundam. (S. C. Inquis. 23 Junii 1875.)

Debium. Confessarius quidam rogat Sanctitatem vestram, utrum dispensatis ad esum carnum diebus veneris et sabbati per annum, in quibus non est obligatio ieiunandi, permissum sit cibos promiscue adhibere, non obstante responso Benedicti XIV. 5. Jan. 1755.

S. Poenitentia d. 15. Febr. 1834. propositio dubio diligenter perpenso factaque relatione Ssmo Dio Gregorio XVI. de ipsius Sanctitatis suae mandato respondit: *Permitti.*

F E L E L E T E K.

Concurrentia officiorum

Si feria V. recitatur offic. votiv. de Sacramento et sequenti feria VI. de Passione, tunc vesperae erunt de Ssmo sine commemoratione (S. R. C. 24 Dec. 1883); ratio est: quia haec officia votiva habent aequalem ritum (semidupl.) et idem obiectum. Ubi vero singulis feriis VI. Quadragesimae ex peculiari indulto recitatur aliud offic. pass. Dni et ss. instrumentorum eiusdem (ritu dupl. mai.), feria vero V. praecedenti offic. votiv. de ss. Sacramento recitari contigerit (ritu semidupl.): vesperae erant de sequenti sine commemoratione SSmi. (S. R. C. 11 April. 1840 in Barchinon. 10 Febr. 1856 in Albensi). Quaeris rationem? Duplex commemoratio, vel officium simul et commem. de eodem obiecto ex rubricarum praescripto fieri nequit.

Biretum.

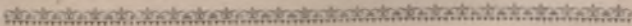
Azt kérdezi tőlünk, hogy a piaristák biretumán miért van csak három csúcs? Ne gondolja, hogy ez kiváltság, mert nekünk is ilyet kellene használnunk, a mennyiben a négycsúcsú kvadratum doktori és nem papi (liturgikus) főveg, s így kedves kartárs önt nemcsak senki meg nem akadályozhatja, hogy három csúcsos biretumot viseljen, sőt egyenesen kötelessége is, daczára annak, hogy hazánkban a négy csúcsos van használatban. Térjünk vissza a régihez mindnyájan. Különben itt egy dekretum, mely mindent megmond:

Dubium: An in choro et processionibus, quae capitulariter aguntur, possit is, cui ob magisterium et lauream aut licentiam in disciplinis theologicis vel s. canonibus obtentam, facultas conceditur deferendi birettum cum quatuor apicibus, eodem biretto uti? S. R. C. respondit: Negative . . . siquidem birettum non est chorale indumentum. (7. Dec. 1844. Venasin.)

Manipulus.

A manipulust úgy az aldozópap, mint a két diakonus is, csak a sz. mise közben viselheti, még pedig a balkéz csuklója és könyöke között, . . . infra cubitum non supra, nec longius a manu. (Gavantus. Rit serv. l. n. 3) Azon állításunkat, hogy a manipulust a sz. misén kívül, egyéb ténykedések pl. temetések alkalmával viselni nem szabad, a következő rubrikára alapítjuk: Cum celebrans utitur pluviali, *semper deponit manipulum.* (Rubr. gen. Miss. XIX. n. 4.)

Velum.

A kehely takarója (velum) arra való, hogy azt minden oldalról elfedje, a mint ezt a misekönyv rubrikái előírják. Ez onnan nem felelnek meg rendeltetésöknek a nagyon szűk és rövid velumok; még kevésbé azon miséspapok, a kik a velum keresztel ellatott előreszét felhajtva viszik a kehelyt az oltárhoz. Velum non est: ut lucus a non lucendo, sed a velando, debetque calicem undequaque vel saltem in parte anteriori cooperire. (S. R. C. 12. Jan. 1669.)

